

SZÍNHÁZ

DRÁMAMELLÉKLET

1981

JÚNIUS

HUSZÁR SÁNDOR

Sikátor

i Színmű két részben

*Szereplők
(a színpadra lépés sorrendjében)*

FÓHADNAGY
ÖRMESTER
HOSSZÚ
FELESÉG
ORVOS
MÉSZÁROS
ASSZONY
UTCASEPRÓ
BETEG
GYILKOS
ÉJJELEŐR
ÖREG

Történik napjainkban

ELSŐ RÉSZ

Szín: külvárosi, de kinézetre inkább falusi utca. Két-oldalt szinte egyforma, szoba-konyhás rakott házak. A háttér emeletes tömbházak uradják. Szinte rátapos-nak az itt felejtett, vagy csak még le nem bontott régi utca apró házaira. Mikor a nézőtér a közönség számára megnyílik, -ez a világ látszik, ebben a hangulatban kell a nézőnek a kezdésre várnia.

A játék úgy kezdődik, hogy hirtelen generálsötét lesz. Kutyaugatás hallik, meg távoli vonatsíp. Hajnali négy óra lehet. A sötétben hirtelen izgalomtól rekedtes férfihang szólal meg

Halló! ... Halló, rendőrség?!

A pontvilágítás egy ellenzós sapkás, viharkabátos testes alakot fedez fel a háttérben, hátulnézetből

Valaki ... Valaki fekszik az utcán ... Lehet, hogy halott ... A Sikátorban ... Kérem, én többet nem tudok ...

A szöveg itt abbamarad. A telefonáló a sötétbe vész. Csak a távozó léptek hallatszanak, melyeket halk nyögdecselés, jajgatás kísér. Aztán újra kutyaugatás meg kuvikolás. Távol, valahol részegek danolásznak. Hirtelen fény esik a színpad bal oldalára, ahol fekvő férfi-alak látható. Felül. Eléggé megviselt, zilált figura. Tapogatva keresi maga körül a kalapját. Aztán nagy nehezen feláll. Dülöngél. A nézőtér felé fordulva beszél, de lényegében magától kérdi

Hol vagyok? , , . De őszintén!

Kibotorkál a színpadról. Távoli, de egyre erősödő motorzaj. Kocsijátók csapódnak. A nézőtér felől erős kézilámpák kereső fénye esik a színpadra

Örmester, maga nem tévesztette el az utat? Nem, főhadnagy elvtárs, már jártam erre.

A két férfi — az örmester egyenruhában, a Főhad-nagy civilben — előrecaplat a nézőtérre a zenekari ároktól

ÖRMESTER Itt épül az új város.
FÓHADNAGY Ilyen sötétben?

Mindketten felmennek a színpadra. Kézilámpájukkal végigpásztázzák az utcát. A fény gyér, csak az arc világos. Örmester ötven év körüli jovialis, testes, egyszerű ember. A Főhadnagy más világ, más nemzedék. Kora huszonöt és harminc év közötti. Magabiztos. Kissé fensőbbes. Rendőr. Szakember

ÖRMESTER Ez az egy utca maradt meg a régi külvárosból.
FÓHADNAGY Úgy érte, hogy ez egy utca? ÖRMESTER

(lámpájának fénye megállapodik egy öreg ház képén) Tetszik látni? Mind ilyenek. Rakott faház, amit bevakoltak.

FÓHADNAGY *(eszébe jut)* Ja, itt ölték meg azt a kő-művest tizenkét késszúrással, egy vacak zsebóráért ... ÖRMESTER Milyen kőművest?

FÓHADNAGY Mondta volt a gyilkos, hogy nem akarta megölni, de úgy ragaszkodott az órához az ipse, hogy másképp nem adta, pedig az óra nem is pontos ...

Hát nem maga mesélte?

ÖRMESTER Most már emlékszem! De az nem itt volt. Az lent volt a gát mellett.

FÓHADNAGY Pedig hangulatra ez egy olyan hely. ÖRMESTER Ó, ne tessék gondolni! Ezek jámbor emberek. Azt hiszem, ;mindnyugdíjasok már.

FÓHADNAGY Ismeri őket?

ÖRMESTER Személy szerint nem, de fiatal koromban sokat jártam itt.

FÓHADNAGY *(unottan)* És mikor volt maga fiatal?

ÖRMESTER Hát a háború után. Amikor kezdtem. *(Nevet)* Körülbelül akkor, amikor a főhadnagy elvtárs született.

FÓHADNAGY Csak azt nem tudom, mit keresünk mi itt, ha ezek olyan jámbor emberek?

ÖRMESTER Hát, keresni éppenséggel egy hullát keresünk, de azért én kitarok az állításom mellett. Az ember ragaszkodik a múltjához.

FÓHADNAGY *(kissé türelmetlenül)* Hagyja most a múltját!

Sokra is megyünk a maga múltjával. ÖRMESTER Az ifjúságomról beszélek.

FÓHADNAGY Én pedig a hulláról.

ÖRMESTER Mi van a hullával?

FÓHADNAGY Rosszul kérdezett. Hol van a hulla?

ÖRMESTER Megkeressük. *(Elindul)*

FÓHADNAGY *(leül egy útszéli valamire. Cigaretára gyújt)* Jelentést teszek a mai ügyelet ellen. ÖRMESTER Ők csak azt mondták, hogy valaki telefonált.

FÓHADNAGY Tudom, hogy mit mondtak. Inkompetens, dilettáns népség. Fogalmuk sincs a szakmáról. Azt hiszik, ha elolvastak két detektívregényt, és si-

keresen szólaltak fel a politikai szemináriumon, akkor ők már kész rendőrnymozók. Belefáradtam az egészbe.

ÖRMESTER *(miközben lámpája fényénél keresgél)* Hát az éjszakai cirkusz biza bosszantó volt. Olyant nem lett volna szabad csinálniok.

FŐHADNAGY Kiküldenek az isten háta mögé, hogy tömegverekedés van! Na, hallott ilyent? Éjjel tömeg. Éjjel a tömeg alszik ... Még szerencsénk, hogy a cigányok nem vertek meg.

ÖRMESTER De nem először csinálhatta ezt a bestia Gábor. Mert hogy kiabált, hogy mit akarunk, amikor ez családi ügy. Milyen nagy volt a mellénye! Mi az? Neki már arra sincs joga, hogy elverje a feleségét?

FŐHADNAGY És azt hiszi, hogy ide nem csodálkozni küldtek?

ÖRMESTER Nem tudom, mit mondjak.

FŐHADNAGY Látott maga hullát nyílt utcán?

ÖRMESTER Hogyne láttam volna.

FŐHADNAGY Olyant, amit feljelentettek.

ÖRMESTER Hát főleg olyant láttam.

FŐHADNAGY Akkor hol van ...

ÖRMESTER Keresem, de tele az utca árokkal.

FŐHADNAGY Nem úgy értem: hol a tömeg?

ÖRMESTER Milyen tömeg?

FŐHADNAGY Elhiszi, hogy itt, ahol mindenki mindenkis ismer, magára hagynak egy felfedezett hullát?

ÖRMESTER Hát nehezen. *(Közben végig keres)* FŐHADNAGY És hol a telefonáló?

ÖRMESTER Lehet, messze van a telefon, és még nem ért vissza.

FŐHADNAGY *(bosszúsan)* Vagy maga tévesztette el a nyomornegyedét.

ÖRMESTER *(kissé a háttérből)* Itt valami sötétlik.

FŐHADNAGY *(nem mozdul)* Nézze meg, mi az.

ÖRMESTER Tessék csak idejönni ...

FŐHADNAGY *(feláll. Eltápozza a cigarettát)* Mi van?

ÖRMESTER Úgy nézem, hogy ember.

FŐHADNAGY *(közelebb megy)* Szuszog?

ÖRMESTER Nem látom.

FŐHADNAGY Megállás!

ÖRMESTER Megnézem a pulzusát ...

FŐHADNAGY És szétápozza a nyomokat!

ÖRMESTER Akkor hogy legyen?

FŐHADNAGY *(kissé oktatóan)* A nyomozó első feladata a nyomok felkutatása. Akármi történt: szerencsétlenség, bűntény, akármi. A nyom az Isten!

ÖRMESTER Itt van egy füves rész, ott megközelítem.

FŐHADNAGY Vége a néprendőrködésnek. Az a maguk háború utáni rendőrsége egy politikai tömegszer-vezet volt. Meggyózták a lakosságot, hogy legyenek jók.

ÖRMESTER Akkor ott a fűvön mehetek?

FŐHADNAGY Csak vigyázzon.

ÖRMESTER *(közelebb lép, letérdel)* Persze, gödörben van.

FŐHADNAGY Ne térdeljen! Hajoljon!

ÖRMESTER Mit csináljak a reumas derekammal?

FŐHADNAGY Ezt nem tanították a tiszt iskolában.

ÖRMESTER Ez későbbi tananyag. *(Nyögve tornászik)*

FŐHADNAGY Ketyeg?

ÖRMESTER Nem érzékelem ...

FŐHADNAGY A szívét kellene kitapintani. ÖRMESTER De ahhoz meg kell fordítani, mert hason fekszik.

FŐHADNAGY *(elveszti a türelmét)* Az Istenit ennek a világnak! Hát halottkém vagyok én, vagy nyomozó?! Ne nyúljon hozzám! Jöjjön a mentő. Egyáltalán, hol a mentő? Hallott már maga ilyent? Ezentúl én fogom a pacienseiket reanimálni!

ÖRMESTER *(a rádiótelefonba beszél)* Halló, itt Rusu örmester, az ügyeletet kérem, vétel... A Sikátorból beszélek, mi van a mentővel, vétel... Nem jött, és meg vagyunk akadva, vétel ... Jó, várunk, vége.

FŐHADNAGY Ezek, tudja, hogy kerültek a Miliciára? Úgy, hogy behívták őket a káderosztályra, ahol egy kedves káderes bácsi megkérdezte: na, fiam, mi akarsz lenni? Gépészmérnök, vagy még inkább fogorvos? Egy se? Na, akkor légy nyomozó. *(A test fölé hajol)* Mondja, maga nem érez semmit?

ÖRMESTER Mit kéne érezzek?

FŐHADNAGY Szagot.

ÖRMESTER *(szagolgat)* Valamit érzek.

FŐHADNAGY Bor?

ÖRMESTER Inkább rum.

FŐHADNAGY Akkor világos : egy hullarészeg.

ÖRMESTER Vagy egy részeg hulla.

FŐHADNAGY Világítson csak ide... Ide a fejre ... Látja?

ÖRMESTER Vér?

FŐHADNAGY Úgy tűnik.

ÖRMESTER De honnan?

FŐHADNAGY *(helyet változtat)* Jöjjön csak ide, innen jobban látszik.

ÖRMESTER Igen, vér.

FŐHADNAGY A jobb halánték vérzik.

ÖRMESTER Igen, innen egészen jól látszik.

FŐHADNAGY *(dühösen)* Egyenesen az ezredes elvtárs-nak tesztek jelentést. Írásban! Lejáratnak, uram! Nevetségessé tesznek! Lehet, hogy a telefonáló is bolondját akarta járatni velünk: leszopták magukat valahol, s hogy a cimborát ne kelljen hazacipelni, ki-hívtak bennünket! Csak legalább azt a tréfás kedvű telefonbetyárt kapnám el, hogy szóljak hozzá néhány meleg szót. *(Kézilámpájával találmokra szétvilágít, amelynek fénye, döbbenetere egy emberfejen állapodik meg)*

HOSSZÚ *(megszólal)* Jó reggelt !

Főhadnagy közelebb megy, s most már világosabban áll előttünk a jelenet: hosszú, kissé hajlott hátú idős férfi ácsorog egy léckerítés kapuja mögött

FŐHADNAGY *(még mindig a váratlan felfedezés hatása alatt)* Maga telefonált?

HOSSZÚ Hová, kérem?

FŐHADNAGY Hogyhogy hová ! A Miliciára!

HOSSZÚ Én sehová sem telefonáltam, kérem.

FŐHADNAGY Hát akkor ki telefonált?

HOSSZÚ Ezt én honnan tudhatnám, kérem. FŐHADNAGY Hát akkor mit ácsorog itt éjnek évadján?

HOSSZÚ Én itt lakom, kérem.

FŐHADNAGY *(fejével a fekvő alak felé int)* Ismeri? HOSSZÚ *(rendíthetetlenül)* Kit?

FŐHADNAGY *(most már valóban hiszi is, hogy itt be akarják palizni)* Az öreganyámat! *(Örmesterhez)* Ezek a maga békés, jószágos emberei, ugye? Ezek mondják esténként a tündérmeséket az unokáknak, és a légy-nek sem ártanak.

ÖRMESTER *(közelebb megy Hosszúhoz, biztatja)* Be-széljen, ember, bátran, mit köntörfalaz?

HOSSZÚ *(méltósággal)* Nem értem, mit akar, kérem.

ÖRMESTER *(jóindulatúan)* A főhadnagy elvtárs azt kérdezte, hogy ismeri-e ott azt a fekvő alakot? HOSSZÚ *(kissé sértetten)* Hogy ismerjem, ha nem lát-tam?!

ÖRMESTER *(mint előbb)* Jöjjön, nézze meg.

HOSSZÚ *(nehezen szánja rá magát a menésre. Végül nyugodt, szálás léptekkel közelebb megy a fekvőhöz, ám jóformán meg se nézi, már fordul vissza. Vissza-áll a léckerítés mögé, és onnan válaszol)* Ismerem, kérem.

FŐHADNAGY Ki az?

HOSSZÚ A szomszéd.

FŐHADNAGY Melyik?

HOSSZÚ Ez, az alsó.

FŐHADNAGY *(noteszt vesz elő)* Hogy hívják?

HOSSZÚ Kicsodát, kérem?

FŐHADNAGY *(tűr neki)* A szomszédot.

HOSSZÚ Nemes Jánosnak, kérem.

FŐHADNAGY Foglalkozása?

HOSSZÚ Kinek, kérem?

ÖRMESTER *(látva, hogy a főhadnagy egyre idegesebb)* A szomszédnak.

HOSSZÚ A szomszéd pincér, kérem.

FŐHADNAGY Mi történt vele?

HOSSZÚ *(hallgat)*

FŐHADNAGY *(magyarázza)* Mit tud az ügyről?

HOSSZÚ *(sértetten)* Mármost én?

FŐHADNAGY *(dühösen)* Mondja, maga csúfolódik velem?

HOSSZÚ *(felháborodva)* Mi közöm nekem ehhez az egészhez? Az úr csak idejön, és engem kezd faggatni. FÓHADNAGY Kit faggassak, ha maga van itt egyedül? HOSSZÚ *(felháborodva)* Mégiscsak furcsa ez, kérem! FÓHADNAGY Mi furcsa?

HOSSZÚ Idejönnek, és kezdenek engem faggatni. Hát mi vagyok én, kérem?!

ÖRMESTER *(nyugtatja)* Nem faggattuk, kérdeztük. HOSSZÚ *(majdhogynem ünnepélyes)* Nekem az ügyhöz semmi közöm! FÓHADNAGY *(látja, hogy minden hiába)* Na, erről majd később még beszélgetünk. *(Elfordul. Menni készül)*

HOSSZÚ *(halkabban. Éllel)* Jobb lesz, ha egyenesen ,ahoz fordulnak, akinek köze lehet hozzá. FÓHADNAGY *(felfigyel a szövegre. Örmesterhez)* Ez mi?

ÖRMESTER *(halkan)* A vénség. *(Hosszúhoz)* Jól van, tata, menjen be, mert megfázik.

FÓHADNAGY És ne távozzon el itthonról, hallja? HOSSZÚ *(az előbbi felháborodás lendületében)* Nem szoktam eltávozni, kérem!

Hosszú és a jelzett kerítés eltűnik

FÓHADNAGY Micsoda figura ! Na, mondhatom, nehéz ifjúsága volt, ha ez a maga ifjúsága!

ÖRMESTER *(melegen)* Szép ifjúságom volt! Gyönyörű. És ezek nem voltak mindig ilyenek. Megöregedtek. Mi is megöregszünk.

FÓHADNAGY Ez a furcsa, visszautasító dac. Ez az állandó sértettség.

ÖRMESTER Ki tudja, mi lakik benne.

FÓHADNAGY És ami a legmeglepőbb: a részvét teljes hiánya. Nem érdekli, hogy aki az árokban fekszik, az él vagy hal. *(Más hangon)* Apropó : a mentőket se túlzottan.

ÖRMESTER Láttam fényeket, közelednek már. FÓHADNAGY Jók az idegeik. Ha a pali kibírja, amíg megérkeznek, úgyis életben marad, ha nem bírja ki, úgyis meghalt volna!

ÖRMESTER Perceken belül itt lesznek.

FÓHADNAGY *(rezignáltan)* Benézek addig Nemesékhez.

ÖRMESTER A konyhában mintha fényt látnék.

Fóhadnagy el balra

(Felemeli a rádiótelefont) Itt Rusu örmester a Sikátorbál, a mentő után érdeklődöm, vétel... Épp látom, hogy jobbra-balra bolyonganak. Szóljanak ne-kik, hogy a házgyár mellett van a bekötőút, vétel ...

Örmester sötét. Fény Fóhadnagyon, aki egy jelzett ház ajtaján kopog. Belülről álmos női hang

FELESÉG Te vagy az János? FÓHADNAGY

(halkan) Kérem kinyitni.

Belülről

FELESÉG Ki az?

FÓHADNAGY *(mint fent)* Nemesné?

Az ajtó fölött villany gyúl ki, majd megjelenik az ajtó előtt egy negyven és ötven közötti, molett, külvárosi szépség. Pongyolát visel

FELESÉG Szent Isten!

FÓHADNAGY Ne ijedjen meg, asszonyom. FELESÉG Maga kicsoda? És mi van az urammal? FÓHADNAGY Mindjárt minden kiderül. FELESÉG Hol van az uram? FÓHADNAGY Azonnal itt a mentő. FELESÉG A mentő? Mi történt? FÓHADNAGY Úgy tűnik, egy kis baleset. FELESÉG Baleset? Milyen baleset? FÓHADNAGY Mindjárt mindent megtudunk. FELESÉG *(sírva)* Megmondtam én ezt előre!

FÓHADNAGY *(diszkréten érdeklődve)* Mire gondol, asszonyom?

FELESÉG *(sírva)* Tudtam, hogy ez lesz a vége!

Nemesék lakása, Fóhadnagy sötét. Örmester kézilámpával jelez. Erősödő motorzaj, ajtócsattogás, sietős léptek zaja. Színen megjelenik az orvos, köpenyben, táskával

ORVOS *(álmosan)* Jó éjszakát!

ÖRMESTER Nekünk már reggel van, doktor úr. FÓHADNAGY *(érkezik)* Adnék egy jó tanácsot, doktor

úr : ne induljanak semmiféle gyorsasági versenyen !

ORVOS *(bosszús)* Tudtommal ide beteghez hívtak, nem raportra.

FÓHADNAGY Nekem más városban is volt dolgom mentővel, de maguk minden képzeletet felülmúlnak!

ORVOS A helikopter-szolgálatot kellett volna riasztania...

FÓHADNAGY Igaza van, hisz mi is angyalszárnyakon érkeztünk.

ÖRMESTER *(az orvost a fekvő alakhoz vezeti)* Erre tessék.

FELESÉG *(érkezik)* János, hol vagy, János?

És még mire? *(Megáll)*

FÓHADNAGY A kövekre lépjen.

ORVOS Mondja el egyszerre az összes utasítását. Jegyezzek?

FELESÉG *(érkezik)* János, hol vagy, János?

FÓHADNAGY Mondtam, hogy maradjon bent.

FELESÉG Látni akarom! Mi van vele?

ÖRMESTER *(gyöngéden átkarolja, próbálja visszatartani)* A

doktor bácsi mindent kiderít.

FELESÉG De nem volt neki semmi baja! ÖRMESTER

(Orvoshoz) Szóljak, hogy hozzák a hordágyat?

ORVOS *(nem felel. Dolgozik)*

FELESÉG Ez nem látott még belülről kórházat! ORVOS

(felegyenesedik)

ÖRMESTER Hozzuk a hordágyat?

ORVOS *(halkan)* Nem szükséges.

FELESÉG *(kitalálja)* Meghalt!

ÖRMESTER Legyen erős.

FELESÉG Látni akarom.

ÖRMESTER *(atyaian)* Majd fogja látni.

FELESÉG Most akarom látni.

ÖRMESTER Sötét van.

FELESÉG Akkor is akarom látni!

Az asszony a halotthoz megy, letérdel, sír. Örmester finoman tereli, hogy ne lépjen nem kívánt helyre. Orvos elteszi a műszereit, és indul vissza

FÓHADNAGY *(hivatalos)* Halálok?

ORVOS *(sértetten)* A kórboncnok majd megmondja. *(A*

nadrágját porolja le, mert hogy térdelt) A kórboncnok a legjobb diagnosztá. Ó nem téved.

FÓHADNAGY Értem, de ...

ORVOS *(törleszt)* És nem is késik úgy, mint a mentő-

orvos, ugye, akit nyaktörő utakon kihajtanak, ugye,

az Isten háta mögé, egy több órája halott ipséhez.

FÓHADNAGY *(kissé szerényebben)* Több órája halott? ORVOS

Több órája. De hát ezt akárki megállapíthat-

ja, nem kell ide orvos, hiszen egészen hideg.

FÓHADNAGY *(barátságosabb)* A fejsebet látta?

ORVOS *(nem enyhül)* Azt is láttam, igen. FÓHADNAGY

És mi a véleménye róla?

ORVOS Az, hogy forduljon bizalommal a kórboncnok-hoz.

FÓHADNAGY *(próbálja megőrizni a beszélgetés hivatalos*

jellegét) Lehet az a halálok?

ORVOS *(változtatlanul sértett és elutasító)* A mentőnek nem csak a kocsija,

az esze is lassú, ugye.

FÓHADNAGY *(trendreutasító)* Kérem, vegye komolyan a

kérdéseimet!

ORVOS *(változtatlanul sértett és elutasító)* Komolyabban már

nem is vehetem.

FÓHADNAGY *(határozott)* Tehát: a fejseb lehet halálok?

ORVOS Elvben igen.

FŐHADNAGY És konkrétan, ebben az esetben?
ORVOS Nem valószínű.

FŐHADNAGY Tehát nem valószínű?

ORVOS (*most már palira veszi*) De elvben lehetséges.
(*Főhadnagy mondani akarna valamit, az orvos nem hagyja*)
Majd a körbontcok ... (*Biztatóan lapogatja meg a fiatal tiszt karját*) Jöccakát. (El)

Főhadnagy csípőre tett kézzel néz a távozó orvos után, Fejét csóválja, hogy micsoda emberek vannak a világon

ÖRMESTER (*Feleséghez*) Na, most már látta, menjen szépen be a házba.

FELESÉG Ó, János, János, mi lett belőled, János!

ÖRMESTER Majd később még megnézi, addig világosodik.

FELESÉG Mért kellett neked így elpusztulni? Mért kellett?!

ÖRMESTER (*felsegíti, és vezeti ki a színről*) Nyugodjon meg.

FELESÉG (*Örmesterhez*) Vajon mitől halt meg? FŐHADNAGY

(*rászól*) Örmester, hagyja a vigasztalást, mert dolog van!

ÖRMESTER Igenis. (*Int az asszonynak, hogy menjen*)

FŐHADNAGY (*katonásan*) Hívjon ki azonnal ügyvédségi csoportot. Csináljanak a helyszínről sok felvételt. Kérjen azonnali boncolást, és kérje, hogy azonnal közöljék a boncolás eredményét. De siessen, mert semmi kedvem a szolgálati idő után is itt matatni!

ÖRMESTER Megértettem. (*A rádiótelefonba*) Halló, központ, halló, központ! Itt Rusu örmester, a Sikátorból... Halló, központ. (*Főhadnagyhöz*) Úgy látszik, sok a hívás.

FŐHADNAGY Próbálja még.

ÖRMESTER Az orvos mit mond?

FŐHADNAGY Ki?

ÖRMESTER Az orvos.

FŐHADNAGY Ez a felcser? Semmit. De mondja ... Mert hogy önnek ez a hely, maga az ifjúság, a szépség, s a romantika, hol vannak az emberek? Tud nekem erre válaszolni? Vagy a maga idejében is ilyen tartózkodók voltak?

ÖRMESTER (*érzi a gúnyt, nem válaszol*) Halló, halló! Halló, központ!

FŐHADNAGY Legalább azt a telefonálót kaphatnám el ... Várjon csak! Ott mozgás van. Maga csak hív-ja...

Örmester sötét. Főhadnagy egy ház előtt áll meg. Lámpájával a házzszámot világítja meg. A házból egy testes férfi lép ki. Egy mézsáros kinézetű alak

(*Nem tudja, mit mondjon*) Ez a harminckilenc szám?

MÉSZÁROS Az. Mért kérdi az úr?

FŐHADNAGY És a maga fölötti harminchét?

MÉSZÁROS Annyi.

FŐHADNAGY Akkor hol kezdődik az utca? MÉSZÁROS

(*kedélyes, de kissé erőltetett*) Itt semmi

nem kezdődik, itt minden csak folytatódik. (*Nevet*)

És lefele halad!

FŐHADNAGY Ezt hogy érti?

MÉSZÁROS Ahogy mondom. Az utca eleje eltűnt. Beépítették. Ez eddig egy patkó alakú utca volt. Most félpatkó. De nem szerencsepatkó, ne higgye az úr! (*Közelebb megy, járása különös. Két keze úgy áll, mint szekéren a löcs*) Különben kit tetszik keresni?

FŐHADNAGY (*nézi a mozgást, a fogásra kész kezet, a hizott alakot*) Maga mézsáros.

MÉSZÁROS (*megtortpan. Hangot vált*) Ja? Szóval erről van szó?

FŐHADNAGY Miről?

MÉSZÁROS Arról, hogy maga rendőr.

FŐHADNAGY Na és ha az vagyok?

MÉSZÁROS Semmi, csak most már tudom, hogy hány óra.

FŐHADNAGY Mégis: hogy függ össze a maga mézsárossága az én rendőrségemmel?

MÉSZÁROS Felügyelő úr, vagy minek tiszteljem ... Most minek bújócskázunk ilyen korán reggel? Hisz

mindketten tudjuk, hogy miről van szó!

FŐHADNAGY De vajon jól tudjuk-e?

MÉSZÁROS Biztos, hogy nem. Ha jól tudná, nem hozzám jött volna.

FŐHADNAGY (*na, ez érdekes*) Hanem hová? MÉSZÁROS

Bocsásson meg, hideg van, veszek egy kabátot a hátamra.

Mézsáros, Főhadnagy sötét. Fény az örmesteren, akihez most érkezik a Feleség. Kezében lepedő

FELESÉG Letakarom.

ÖRMESTER Viszik el.

FELESÉG Hová viszik?

ÖRMESTER Az ügyvédségre.

FELESÉG Miért?

ÖRMESTER Így kell.

FELESÉG Valami gyanús?

ÖRMESTER Mi lenne gyanús?

FELESÉG Hát csak kérdem ...

ÖRMESTER Menjen be szépen. A főhadnagy úr mind-járt

meglátogatja, s elbeszélgetnek.

FELESÉG (*ijedten*) Velem?

ÖRMESTER Magával.

FELESÉG Velem mért?

ÖRMESTER Magával is. Mással is.

FELESÉG Nekem mi közöm az uram halálához? ÖRMESTER

Mért, másnak lehet? Lehet, hogy másnak sincs.

FELESÉG Egy életen keresztül vártam haza. Ennyit tudok.

Ezt elmondhatom. Mást nem tudok. Semmit nem tudok.

örmester, Feleség sötét, fény Főhadnagyon

IRIÉSZÁROS (*érkezik, hátán zakó*) Na, itt vagyok.

FŐHADNAGY Tudja, hogy mi történt.

MÉSZÁROS (*elismeri*) Tudom.

FŐHADNAGY Honnan tudja?

MÉSZÁROS (*kihívóan*) Hallgatóztam.

FŐHADNAGY Mielőtt mi ideértünk, nem látott, nem hallott semmit?

MÉSZÁROS (*kissé erőlteti a vagányságot*) ÉS ha látom? Le se köpöm.

FŐHADNAGY Ezt hogy érti?

MÉSZÁROS Most virradt meg először az árokban?

FŐHADNAGY Részeges volt?

MÉSZÁROS Az nem is kifejezés.

FŐHADNAGY Tehát maga nem segít egy részeg emberen?

MÉSZÁROS Én ezt nem mondtam.

FŐHADNAGY Télvíz idején hagyja megfagyni? MÉSZÁROS A franc tudja. Pedig az ilyen megérdemli! FŐHADNAGY Maga telefonált?

MÉSZÁROS (*gyanakvóan néz*) Ez egy újabb beugratás?

FŐHADNAGY Mért, eddig mivel ugrattam be? MÉSZÁROS

(*vagányos nyíltsággal*) Mért nem beszélünk

nyíltan, felügyelő úr?

FŐHADNAGY Maga szerint hogy kellene nyíltan beszélünk?

MÉSZÁROS Én megmondom: fiú lelkem, meg vagy vádolva,

yédekezz ! Így.

FŐHADNAGY (*meglepődik*) Így, egyenesen így? MÉSZÁROS

Hát nem ez a szép s az emberi? Hiszen

én jól tudom, hogy a per miatt rám terelődött a gya-

nú. Nem is tagadom, gyűlöltem a szomszédot. Sőt,

meg is fenyegettem, hogy kitekerem a nyakát. Ez

mind így igaz!

FŐHADNAGY Ezek súlyos tények, uram.

MÉSZÁROS Csak van egy citromfalca a dologban ! Soha

hozzá se nyúltam! Na, erről van szó!

FŐHADNAGY (*meg akarja nyerni a bizalmát*) Nézze, nekem magával semmi bajom, de aki a másikat élet-veszélyesen megfenyegeti, és az illető meghal ...

MÉSZÁROS (*elveszti a látszólagos hidegvérét*) Kétségbeesésemben tettem, felügyelő úr! Hizlaltam néhány disznót, s a húst kimértem a szomszédoknak. Hát nem feljelentett feketézésért a nyomorult?!

FŐHADNAGY Mennyit kapott?

MÉSZÁROS Hat hónapot felfüggesztéssel.

FŐHADNAGY Olcsón utazott.

MÉSZÁROS De a gatyámat is ráfizettem az ügyvédekre.
FÓHADNAGY Ettől a tény tény marad.
MÉSZÁROS Mi a tény?
FÓHADNAGY Az, hogy a haragosa halott.
MÉSZÁROS *(kírjában elneveti magát)* Az én haragosom?
FÓHADNAGY Nem maga mondta?
MÉSZÁROS De csak az enyém?
FÓHADNAGY Hát még kié?
MÉSZÁROS Isten látja a lelkemet, én senkit nem akarok bemőszerolni
FÓHADNAGY Az igazmondás nem mőszerolás. MÉSZÁROS Szegény apám mindig azt mondta : a becsületes embernek, fiam, becsülettel tartozol, a becsütelennel ökölcsapással. Tudta ű szegény, hogy mit beszél!
FÓHADNAGY Ezt mire mondja?
MÉSZÁROS Én ezt arra, amit láttam.
FÓHADNAGY Mondja, uram: mit látott.
MÉSZÁROS Azt, hogy magát reám küldték!
FÓHADNAGY Ki küldött magára?
MÉSZÁROS Éppen az, hogy ki!
FÓHADNAGY Hát hadd hallom .
MÉSZÁROS Né, hát én se most jöttem a fél hetessel...
Láttam, kivel beszélgetett, mielőtt idejött! FÓHADNAGY Arra a hosszúra céloz?
MÉSZÁROS Arra a méregkeverőre!
FÓHADNAGY Méregkeverőre
MÉSZÁROS Nincs három hete, hogy megmérgezte a Nemes disznóját. Egy jó nyolcvan kilós süldőt.
FÓHADNAGY Ezt maga mondja, hogy ő volt? MÉSZÁROS Ezt a hatóság mondja. Én mást mondok:
egy ilyen elvetemült ember sok mindenre képes.
FÓHADNAGY Mi az a sok minden?
MÉSZÁROS Mondtam: én senkit be nem mőszerolok.
De nekem is hagyjanak békén. Én, amit csináltam, azért súlyosan fizettem. Fizessen más is! FÓHADNAGY Ne hagyja el a házat. Később még vizsztatérek.
MÉSZÁROS Legyen szerencsém.

Mészáros háza sötét. Fény az őrmesteren

FÓHADNAGY *(érkezik)* Mondok egy újságot: gyilkosság ügyében nyomozunk!
ŐRMESTER Ez most már biztos?
FÓHADNAGY Mi biztos?
ŐRMESTER Hogy gyilkosság történt.
FÓHADNAGY Nézze, ha a magánvéleményemre kíváncsi, megmondhatom: abszolúte nem biztos. De nincs mit tenni. Ez már a második szomszéd, aki él a gyanúval.
ŐRMESTER Most mindjárt az ifjúságomra tesz majd célzást, pedig akkor ilyesmi nem volt. Itt bizakodás volt, meg szolidaritás ... Furcsa. Nagyon furcsa. FÓHADNAGY
És mondok egy még furcsábbat: tudja, ki a gyanúsított?
ŐRMESTER Nem.
FÓHADNAGY *(nevet)* A hosszú.
ŐRMESTER Ez itt?
FÓHADNAGY *(mint fent)* Bizony! *(A színpad azon f e-lére megy, ahol eddig is a Hosszúval beszélgetett. Bekiált a jelzett kerítés felett)*
FÓHADNAGY Halló ! Halló!
HOSSZÚ Mi tetszik, kérem?
FÓHADNAGY Elfelejtettem megkérdezni a nevét. HOSSZÚ Mért fontos az, kérem?
FÓHADNAGY Haláleset történt a háza előtt, ha nem tudná.
HOSSZÚ Tudom, kérem, és?
FÓHADNAGY És a jegyzőkönyvbe mit írok, hogy az én házam előtt történt?
HOSSZÚ Lestyán Béla a nevem, kérem.
FÓHADNAGY *(írja)* Sikátor 35. Foglalkozása?
HOSSZÚ Az is fontos?
FÓHADNAGY Miért? Titok?
HOSSZÚ *(felhorkan)* Én, kérem, nem titkolózom!
FÓHADNAGY *(miközben ír)* Nem?
HOSSZÚ Nem, kérem!
FÓHADNAGY *(felnéz a noteszből)* BiztnR9

HOSSZÚ Hogyhogy: biztos?
FÓHADNAGY Akkor vallja be nyugodtan.
HOSSZÚ *(megszeppen)* Mit?
FÓHI-\, DNAGY A foglalkozását.
HOSSZÚ *(szenved)* Nyugdíjas vagyok, kérem. FÓHADNAGY *(szenvedélytelenül)* Nyugdíjazás előtt? HOSSZÚ Kapus. A színházban voltam főkapus. FÓHADNAGY Á! Főkapus! És nem tudja a Milícia számát?
HOSSZÚ Ki mondta, hogy nem tudom. Föl van vala-hol nekem írva.
FÓHADNAGY *(ugratja)* És akkor mért nem vallja be?
HOSSZÚ *(idegesen)* Mit már megint?!FÓHADNAGY Hogy maga értesítette a Miliciát. HOSSZÚ *(hangosan)* Ismételtel kijelentem, hogy nem értesítettem senkit, és az egész ügyről nem tudok semmit!
FÓHADNAGY Értem. És a hullát mikor fedezte fel? HOSSZÚ Amikor maguk megérkeztek. A motorzajra ébredtem fel.
FÓHADNAGY *(komolyra fordítja a szót)* Mért nem be-szél igazat?
HOSSZÚ *(döbbenet)* Tessék?
FÓHADNAGY Pár perccel a megérkezésünk után maga itt állt a háza előtt, tetőtől talpig felöltözve. Meg-néztem: még a cipője is be volt fűzve. Maga ruhában alszik?
HOSSZÚ *(elakadt lélegzettel)* Nem alszom ruhában, kérem.
FÓHADNAGY Akkor mért nem mond igazat?
HOSSZÚ Kérem, én ... én ... tiltakozom.
FÓHADNAGY *(nyugodtan)* Mi ellen?
HOSSZÚ A bánásmód ellen. Én senkinek nem ártottam, kérem. Senkinek, kérem. Velem ne beszéljenek így. Soha senkinek nem ártottam, kérem. Az úr pedig súlyos hibát követ el, ha sügásra hallgat. FÓHADNAGY Összetéveszt a színészeivel, nekem nincs szükségem sügásra.
HOSSZÚ Látom én, kérem, hogy merről fúj a szél. Járai szomszéd azt hiszi, hogyha ő feketéző, és szem-bekerült a törvényt, kérem, akkor más is bünöző, mint ő. Hát súlyosan téved, kérem. Én tudom, hogy az úr engem nem akar bántani. Azért mondtam, hogy félrevezették, hogy sügtak. Bizonyára azt mesélte, hogy én mérgeztem meg a Nemes úr disznóját.
FÓHADNAGY És nem igaz?
HOSSZÚ *(győztesen)* Na ugye! Jól sejtettem!
FÓHADNAGY Igaz, vagy nem igaz?!HOSSZÚ Az igaz, hogy megmérgezték, de hogy én lettem volna az, nem igaz.
FÓHADNAGY A hatósági vizsgálat mit igazolt? HOSSZÚ Hogy akárki megtehetette. Csak az én telkem szomszédos a Nemesékével? A Járai telke nem szomszédos? Járait mért nem gyanúsítja? Mért csak engem gyanúsít?
FÓHADNAGY Egyelőre nem gyanúsítottam.
HOSSZÚ *(megint alakít, a szívét tapogatja)* De igenis gyanúsít, kérem!
FÓHADNAGY Mivel gyanúsítottam?
HOSSZÚ *(a szemét törölgeti)* Mindennel, kérem! Mindennel. Igenis. Kimondatlan még azzal is, hogy én öltem meg ezt a . . . ezt az illetőt.
FÓHADNAGY Kimondatlan hogy lehet gyanúsítani? *(Hangsúlyval)* Gondolja meg, hogy mit beszél! HOSSZÚ Én, kérem, nem önt vádoló. Ön, kérem, a kötelességét teljesíti. Én azokat itélem el, akik önt félrevezetik.
FÓHADNAGY Olyan tökkelütött vagyok, hogy hallok valamit, s azzal magát meg is vádoló?
HOSSZÚ Én, kérem, magát nem akarom bántani.
FÓHADNAGY Hát mit akar? Azt legalább tudja, hogy mit akar?
HOSSZÚ Én, kérem, az igazságot!
FÓHADNAGY Azt akarja?
HOSSZÚ Azt akarom!
FÓHADNAGY Különös. Eddig mindent beszélt, csak igazat nem.
HOSSZÚ *(kétségbeesetten)* Én? Ilyent mond nekem? *(Fürgén kijön a kerítés mögül, s a hullá felé for-*

dítja a főhadnagyot) Isten látja a lelkemet, hogy nem akartam gyanúsítani senkit, de nézze meg! Lát-ja?

FŐHADNAGY Mit?

HOSSZÚ Nem látja?

FŐHADNAGY Mit kell látnom, jóember?

HOSSZÚ Melyik oldalán fekszik a halott?

FŐHADNAGY A hasán fekszik.

HOSSZÚ *(izgatott és halk)* A seb ! A fejen a seb melyik oldalán van? A jobbon!

FŐHADNAGY Igen, a jobbon.

HOSSZÚ *(diadallal)* Nahát !

FŐHADNAGY Nem értem, mit akar.

HOSSZÚ Ezt maguk állapították meg. Én hallottam a saját fülemmel.

FŐHADNAGY *(türelmetlen)* Bökje már ki, mit állapítottunk meg !

HOSSZÚ Hogy a fejen a seb ütéstől származik.

FŐHADNAGY Igen, és?

HOSSZÚ Nézze, én nem vagyok rendőr, de gondolkozni nekem is szabad. És arra én is rájöttem, hogyha azt a sebet Nemes verekedés közben kapja, akkor a verekedés zajára mindenki felébredt volna. Világos?

FŐHADNAGY Nem, de maga majd megvilágítja. HOSSZÚ *(szétnéz)* Tehát azt a sebet csak úgy kaphatta, hogy valaki megdobta . .

FŐHADNAGY Megdobta.

HOSSZÚ Kővel.

FŐHADNAGY *(belemegy a játékbá)* Hogy?

HOSSZÚ Hát hogy dobnak meg valakit kővel? *(Lehajol, mintha felvenne egy követ, s utánozza a mozdulatot)* Így. Hang nélkül. Veszekedés nélkül. Megsuppintja a palit, s elpucol.

FŐHADNAGY *(bizalmasan)* Nem buta gondolat. Gyanúsít valakit?

HOSSZÚ Isten ments ! Csak védekezem.

FŐHADNAGY Úgy értettem, hogy vádol.

HOSSZÚ Tévedés! Védekezem! Ugyanis, kérem meg-gondolni: ha a hulla jobbról kapta az ütést, ami most már tény, akkor nem erről az oldalról dobták *(Ki-vár, hangsúlyosan)* Hanem a túlsó oldalról !

FŐHADNAGY *(most érti meg, mire megy ki a játék)* Értem! Tehát a túlsó oldalról !

HOSSZÚ *(meggyőzően)* Egvetértünk?

FŐHADNAGY Mért? Ki lakik odaát?

HOSSZÚ Többet nem beszélek. Csak be akartam bizonyítani, hogy én gyanún felül állok!

FŐHADNAGY A túlsó szomszéddal is haragban volt Nemes?

HOSSZÚ *(hangosan, hogy más is hallja)* Vegye tudomásul: nincs az a kínzás, amivel arra rávehetnének, hogy valakit megvádoljak! Én, kérem, életemben senkinek sem ártottam! Én egy beteg ember vagyok. Engem ez az egész nyomozás egészen tönkretett ! *(Szi-vére szorítja a kezét)*

Hosszú eltűnik a sötétben, Főhadnagy vissza az Őri,esterhez

uUMESTER *(jelenti)* A technikai csoport útban van, de kutyát nem kértem.

FŐHADNAGY Kutyát?

ŌRMESTER Utóbb jutott eszembe, hogy egy kutya jól fogna.

FŐHADNAGY Nem kell.

ŌRMESTER Gondoltam, ráállítanánk a nyomra.

FŐHADNAGY *(gunyoros)* Maga egy elmaradt ember, őrmester. A romantikát felváltotta a technika! A maga ifjúkorának emberei ma már távirányítással dolgoznak.

ŌRMESTER Az hogy van?

FŐHADNAGY Az úgy, hogy dobálóznak. Mert most épp itt tartunk, a dobálásnál. Valaki távolról megdobta kővel. Legalább van kő a hulla körül?

ŌRMESTER Van.

FŐHADNAGY Olyan is, amin vérnyom látható?

ŌRMESTER Olyant nem láttam.

FŐHADNAGY Na, keressen olyant is. Én addig be-megyek ide a Hosszúval szemben levő házba.

Ōrmester sötét, főhadnagy kopog egy vasrácsos kapun. A kopogásra olyan ötven és hatvan közötti testes aszszonyáság jön elő

ASSZONY *(hangos, elutasító, sokkal magabiztosabb, rtint az eddigiek)* Kit keres?

FŐHADNAGY Magukat.

ASSZONY Mi nem tudunk semmit!

FŐHADNAGY Beengedni se tud?

ASSZONY Mért engedjem be?

FŐHADNAGY Mert be akarok menni.

ASSZONY *(halkabban)* Ilyen hajnalban ... Fut az egész ház. Még az ágy sincs bevetve.

Kapu eltűnik, pár bútordarabbal jelzett konyhában vagyunk

FŐHADNAGY Hát: jó reggelt!

ASSZONY *(bosszúsan)* Megvan!

FŐHADNAGY Csak egyedül?

ASSZONY *(széket tol a főhadnagy felé)* Az urammal, de ő beteg.

FŐHADNAGY Mit tudnak ,a halálesetről?

ASSZONY Mondtam, hogy semmit!

FŐHADNAGY *(türelmesen)* Na, valamit csak kell tudjanak.

ASSZONY Mi itt senkivel nem érintkezünk. Senkihez nem járunk, senki nem jár hozzánk! Ami a kapun kívül van, minket nem érdekel. Törődjön mindenki a maga bajával.

FŐHADNAGY Megértettem.

ASSZONY Ez igazán érthető.

FŐHADNAGY Nem is észleltek semmit?

ASSZONY Mi aztán semmit!

FŐHADNAGY A halottat csak látta, hisz itt van a ház előtt.

ASSZONY Én igen, az uram nem kel fel. FŐHADNAGY Azt se tudja, hogy halt meg? ASSZONY Nem, de nem is érdekel. Isten nyugosztalja ! FŐHADNAGY Engem a maga helyében érdekelne. ASSZONY Mért, ugyan biza?

FŐHADNAGY Mert Nemeset fejbe dobták.

ASSZONY S ez mért kell érdekeljen engem?

FŐHADNAGY Csak mondom.

ASSZONY Amilyen volt az élete, olyan a halála is.

FŐHADNAGY Milyen?

ASSZONY Szégyenletes.

FŐHADNAGY Amért? Fejbe dobták?

ASSZONY Valamelyik ivócimborája tette! FŐHADNAGY Mindenesetre innen, jobb felől kapta az ütést.

ASSZONY *(megütiközlik)* Hogyhogy innen?

FŐHADNAGY *(ártatlanul)* Innen, jobb oldalról.

ASSZONY *(emelt hangon)* Tőlünk?

FŐHADNAGY *(védekezően)* Úgy néz ki.

ASSZONY *(kirobban)* Az anyjuk keserves úristenit! Ez a szemét banda!

FŐHADNAGY Kiről beszél?

ASSZONY Hát idáig süllyedtek? Gyilkossággal gyanúsítanak bennünket? Hát nem rágták a seggemet egy életen át, hát nem irigykedtek eleget? ! Most már gyilkolunk is?!

FŐHADNAGY Kiről beszél?

ASSZONY Azt hiszi, nem tudom, hogy az a rongybuba találta ki ezt az egészet? Nem láttam, hogy mind-egyre kiszaladt a rendőrhöz?!

FŐHADNAGY Mondja már meg, kiről beszél !

ASSZONY Arról az ócska kurváról !

FŐHADNAGY *(most már tényleg nem érti)* Ki az?

ASSZONY A gyászos özvegy!

FŐHADNAGY *(meglepődve)* Hogy beszél így, kérem ...

ASSZONY Hogy a brant enné meg neki *valahol* ... De csak egy kicsi helyen!

FŐHADNAGY Nemesnének egyéb gondja van, nem az, hogy magát mocskolja.

ASSZONY Ahelyett, hogy örvendene az utcarongyál!

FŐHADNAGY *(viccnek szárnya)* Annak, hogy meghalt az ura?

ASSZONY Annak! Hát ették meg egymást! FŐHADNAGY *(legyőzi az ellenérzését)* Rosszul éltek? ASSZONY Hát azzal az emberrel lehetett jól élni?

FÓHADNAGY Veszekedtek?
ASSZONY Nem! Verekedtek!
FÓHADNAGY Verekedtek?
ASSZONY Főleg, amikor a nagysága leadta valakinek a tejet.
FÓHADNAGY Ilyen is volt?
ASSZONY *(könnyeit törli)* Mi lett az emberekből, édes jó Istenem! Tudja, hogy éltünk itt mi valamikor? Mint a testvérek. Segítettük egymást, jó szóval, munkával. Itt egy ház fel nem épül, ha egymást nem segítjük. Itt városi legelő volt, nem engedtek építkezni, a rendőrség lerontott minden épülő házat. De faluról omlott be a sok nép a városba, mert ott se lehetett megélni. Egy ügyvéd tanított meg, akihez mosni jártam, hogy mit kell csinálni. Ő mondta meg, hogy olyan házat, ami tető alatt van, a rendőrség nem ront le. Na, hát így épült fel az utca: itt a mi udvarunkon tároltuk az anyagot, s egy éjszaka alatt közösen felhúztuk a házat.
FÓHADNAGY Maguk voltak itt az elsők?
ASSZONY Hogy aztán ezt érdemeljük! Hogy most már gyilkosnak is kinevezzenek! A sok szemét! *(Hirtelen rátámad a főhadnagyra)* Mert maguk is minden bü-
lözővel szóba állanak!
FÓHADNAGY Mi szóba ...
ASSZONY Járai Pista beszélt! A fő feketézó! Nem gondoltam, hogy rólunk beszél magának olyan lázasan. Tudja, miért rontja a nyavalya? Mert az én fiam mérnök, és az övé tróger! Na látja, ezért vagyok én gyilkos. De kérdem én magától: hibás vagyok én azért, hogy az ő gyerkeke nem vitte semmi-re? Hát én a számtól vontam el a falatot, hogy nekik legyen. Megéheztem a tanítatásukat!
FÓHADNAGY Hát nem ingyenes a tanítás? ASSZONY Azt hitte a nyomorult, hogy gazemberség-
ből meg lehet élni. De nem lehet, uram! A leányát is gazdagon kistafirozta, öröklakást vett neki blokkban.
Na, ott van, felfújhatja, elhagyta a lányát az ura, gyerekestül! Hát ezért is én kell hogy szenvedjek?
A konyhára sötét borul, fény az Őrmesteren, aki az utcán silbakol. Hirtelen torzonborz alak toppan eléje. Ugyanaz, aki a darab kezdetén már megmutatkozott. Mint később kiderül, utcabeli és utcaseprő
UTCASEPRŐ *(Őrmesterhez)* Áldás, békesség! ŐRMESTER *(szemügyre veszi)* Meg vagyunk mi áldva alaposan. Főleg maga!
UTCASEPRŐ Azt mondja?
ŐRMESTER Én azt!
UTCASEPRŐ De azért kérdezhetek valamit?
ŐRMESTER Ha nagyon muszáj.
UTCASEPRŐ Egy kis rum ...
ŐRFVTESTER Mi van vele?
UTCASEPRŐ Nincs kéznél? Az enyém kifogyott. ŐRMESTER Azt én is meginnám ebben a hajnali órában.
UTCASEPRŐ Kár. Merthogy az enyém kifogyott.
ŐRMESTER Hát akkor menjen szépen haza.
UTCASEPRŐ Azt mondja?
ŐRMESTER Főleg, ha tud.
UTCASEPRŐ Én? Na hallottak ilyent?!
ŐRMESTER Otthon már várják!
UTCASEPRŐ *(visszafordul)* Nem otthon! *(Sejtelmes)* Máshol!
ŐRMESTER Hát akkor oda menjen.
UTCASEPRŐ Nem lehet! Majd később. Most még nem. De később el van intézve! Érti?
ŐRMESTER Nem.
UTCASEPRŐ *(bólint)* Akkor jó. *(Elindul, majd vissza-tér)* Van egy kérdésem.
ŐRMESTER *(már unja)* Na, kérdezzen, s tűnjön el!
UTCASEPRŐ Maga mért áll itt?
ŐRMESTER Csak úgy állok.
UTCASEPRŐ De van egy kérdésem!
ŐRMESTER Ide figyeljen, uram!
UTCASEPRŐ Várjon! Maga véletlenül nem a gyilkost keresi?
ŐRMESTER *(meglepődik)* Milyen gyilkost?

UTCASEPRŐ Nem tudja? Hát János testvért kinyírták! Annak a szép, annak a gyönyörű asszonynak az urát! Ért engem?
ŐRMESTER Na és ha azt keresem?
UTCASEPRŐ *(a felfedezés örömeivel)* Hát mért nem szól, ember!
Sőei. Fény újra a konyhán

ASSZONY És itt van ez a szerencsétlen is.
FÓHADNAGY Az ki?
ASSZONY Ez a szemközti! Ez a varangyos béka!
FÓHADNAGY Mért épp varangyos béka?
ASSZONY Hát nem látta? Szétáll a szeme, mint a békának!
FÓHADNAGY Nem láttam.
ASSZONY Nézze meg, uram, hogy kivel beszél!
FÓHADNAGY Vele is mi baja?
ASSZONY Nekem? Talán neki! Tudja, mért acsarog a nyomorult? Mert a mi sírhelyünk szebb, mint az övé. Na! Mert a miénk márvány, s az övé csak műkö. Ezt nem tudja elviselni. Ezért rontja a nyavalya.
FÓHADNAGY *(nem figyel. Egy idő óta egy pontra mered. A konyha sarkában lát valamit. Mikor megszólal, hangja parancsoló)* Na, ennyi elég! Most hívja elő a férjét.
ASSZONY *(felcsattan)* Mondtam, hogy beteg!
FÓHADNAGY A házban lakik más férfi?
ASSZONY Már hogy lakna!
FÓHADNAGY Akkor szóljon az urának, mert külön-ben nagy baj lesz.
ASSZONY *(háborog)* Hát már a betegeket sem kímélik?
FÓHADNAGY *(felemel egy pár elázott bakancsot, amit eddig távolról szemlélt)* Az olyan beteget, aki hajnalban vízben jár, nem kell kímélni.

Ekkor — mintegy a szobából — elősántikál egy testes, ősz hajú, s bujuszú férfi

BETEG *(Asszonyhoz)* Mondtam, hogy ne feszítsd a húrt, Jusztina! Ha akarnak velem beszélni, persze hogy felkelek. *(Főhadnagynak)* Jó reggelt. Katona Péter a nevem, tessék velem rendelkezni.
FÓHADNAGY *(meglepi a természetes hang és maga-tartás)* Sajnálom, de fel kell tegyek önnek néhány kérdést.
BETEG *(megértő)* Tessék feltenni.
FÓHADNAGY Járt kint az éjszaka?
BETEG Jártam. Azóta fájult meg jobban a hátam.
FÓHADNAGY Hol járt?
BETEG Itt a blokkoknál.
FÓHADNAGY Hol a blokkoknál, mert sok van. BETEG A kertünk végében van egy. Oda már felszereltek egy nyilvános telefont.
FÓHADNAGY Tehát maga telefonált?
BETEG Én.
FÓHADNAGY És mért nem jött ki, mikor meglátta, hogy itt vagyunk?
BETEG Tudja az elvtárs, hogy milyen nehéz kérdést tett fel?
FÓHADNAGY Én elhiszem, hogy fáj a háta, de aki el tud menni a telefonig, a ház elé is ki tud jönni. BETEG Nem a hátam miatt.
FÓHADNAGY Hát miért? Egy emberről volt szó! BETEG Ezért telefonáltam.
FÓHADNAGY Normális az, hogy szomszédok ennyire nem törődnek egymással? Nem nyújtanak egymásnak segítséget ...
BETEG Emelni nem tudtam volna.
FÓHADNAGY Nem emeli, szól Nemesnének: asszonyság, jöjjön, mert a férje rosszul van.
BETEG Nézze, szegyenlem, de nem vagyunk beszélő viszonyban.
ASSZONY *(közbekiált)* Az ő szegylene, nem a tied! BETEG Hallgass, Jusztina, beszéltél eleget. FÓHADNAGY Még ha össze is veszték, akkor is furcsa. BETEG Gyáva az ember, tiszt elvtárs.
FÓHADNAGY Mért kell ehhez bátorság?
BETEG Megmondom: félttem, hogy gyanúba keveredek.
ASSZONY Benne vagy te már a gyanúban nyakig!

BETEG *(asszonyhoz)* Miféle gyanúba?
 ASSZONY Nem hallottad, mit mondott a tiszt úr? Megdobtad követ azt a boroshordót!
 BETEG *(továbbra is az asszonynak)* Úgy hallottam, ezzel más vádol, nem a hatóság.
 ASSZONY Börtönbe dugnak a jó szomszédok, ne félj! BETEG Aki hibás, azt zárják is be!
 FÓHADNAGY Mit tud a történetekről?
 BETEG Hallottam, amikor az éjjel Nemes megérkezett.
 FÓHADNAGY A felesége azt mondta, hogy nem hallottak semmit.
 BETEG A feleségem itt alszik, én alszom az utca felől.
 ASSZONY *(kitör)* Magának mi baja velem, hogy állandóan bennem lakik?
 BETEG *(Asszonyhoz)* A tiszt elvtárs a kötelességét teljesíti.
 ASSZONY Jól teljesíti, nem mondom, ha itt keresi a gyilkost!
 (E)
 FÓHADNAGY Mondja el, mit hallott az éjszaka. BETEG Azt hallottam, hogy valaki nagy súlyos léptekkel lódörög lefele.
 FÓHADNAGY Honnan.
 BETEG A blokkoktól.
 FÓHADNAGY Nemes mit keresett volna a blokkoknál?
 BETEG Aki taxival jár, oda érkezik. Ott már van betonút.
 FÓHADNAGY És Nemes taxival jött?
 ASSZONY *(valahonnan bekiált)* Telik a borralalóbb! BETEG Gondolom, hogy taxival, ha onnan ereszkedett alá.
 FÓHADNAGY Máskor is taxival járt haza?
 BETEG Többnyire. Ilyen állapotban bajos gyalog ...
 FÓHADNAGY Mindig részegen járt haza?
 BETEG *(kellemetlen neki erről beszélni)* Többnyire.
 FÓHADNAGY Na és mit hallott még?
 BETEG Azt, hogy elesett.
 FÓHADNAGY Hogy esett el?
 BETEG Azt nem tudom, csak azt, hogy nagyot puffant.
 FÓHADNAGY Máskor nem esett el?
 BETEG Tudom is én? Megtörtént, hogy máskor is el-esett.
 FÓHADNAGY És máskor mért nem hívta a Milíciát? BETEG Mért nem hívtam? Mert máskor felállt. FÓHADNAGY És most nem állt fel.
 BETEG Nem. Hiszen ezért telefonáltam. FÓHADNAGY Arra nem gondolt, hogy elaludt? A részeg hamar elalszik. Ezt nem egészen értem. BETEG Pedig én pozitívan úgy éreztem, hogy az esés-kor baja lett.
 FÓHADNAGY Az eséskor?
 BETEG Vagy előtte.
 FÓHADNAGY Most már az eséskor vagy előtte? BETEG Nézze, én is csak következtetek. Nem voltam Ott...
 FÓHADNAGY De ez nagyon fontos, hogy az eséstől van a baj, vagy a bajtól van az esés!
 BETEG Nézze: arra pozitívan emlékszem, hogy egy furcsa hangot hallottam.
 FÓHADNAGY Milyen hangot?
 BETEG Olyan hörgésfélét.
 FÓHADNAGY Az milyen?
 BETEG Az olyan hörgés.
 FÓHADNAGY Ez mikor volt?
 BETEG Ez itt az ablak előtt.
 FÓHADNAGY Akkor Nemes állt vagy feküdt?
 BETEG Állt, utána esett el.
 FÓHADNAGY És ezt maga mivel magyarázza?
 BETEG Én nem magyarázom semmivel, csak mondom. Mert arra pozitívan emlékszem, hogy ez a hörgés nem ment ki a fejből. Végül is ezért mentem telefonálni.
 ASSZONY *(bejön)* Csak azt nem tudom, hogy mért nem a gyilkost faggatják?
 BETEG Ne kavard a szart, Jusztina lelkem! FÓHADNAGY *(gúnyosan)* Maga tudja, hogy ki a gyilkos?
 ASSZONY *(természetes hangon)* Hát hogyan tudnám! Mindenki tudja. Maguk mégis a becsületes embereket üldözik!
 FÓHADNAGY *(beteghez, bizalmasan)* Kiről beszél?
 BETEG Régi mese! Hagyd a fenébe!

ASSZONY Aki egyszer megteszi, megteheti másodszor is!
 FÓHADNAGY Ki az illető?
 BETEG *(kinban van)* Egy csóró, itt fennebb lakik.
 FÓHADNAGY És gyilkost?
 ASSZONY Nem is akárkit, mert a fiát!
 BETEG Ó, háború volt ... Az más helyzet volt. ASSZONY Mért volt más helyzet? Most nem veszhetett össze Nemessel? Elkapta az indulat, és kész volt!
 FÓHADNAGY Az illető el volt itélve?
 BETEG El.
 ASSZONY Örökké együtt voltak, együtt részegeskedtek! Azt kell megforgatni, nem minket.
 BETEG *(rosszul érzi magát)* Hogy nem szeretem én az effélet, Jusztina!
 FÓHADNAGY Hol lakik az illető?
 BETEG A tulsó soron, az utolsó házban. FÓHADNAGY *(feláll)* Lehet, hogy még visszajövök. BETEG Csak tessék.
Katona-lakás sötét, fény őrmesteren, akihez Főhad-nagy érkezik
 FÓHADNAGY A hullát elvitték?
 ŐRMESTER El.
 FÓHADNAGY Fénykép?
 ŐRMESTER Készült.
 FÓHADNAGY A boncolást sürgette?
 ŐRMESTER Azonnal értesítenek, ahogy eredmény van.
 FÓHADNAGY Hát csak azért, mert gyilkost már találtam.
 ŐRMESTER *(meglepődik)* A főhadnagy elvtárs is?
 FÓHADNAGY *(szintén meglepődik)* Mért, maga is?
 ŐRMESTER Önként jelentkezett.
 FÓHADNAGY Most mit csináljunk két gyilkossal...

Függöny

MÁSODIK RÉSZ

Szín, mint eddig. A játék ott folytatódik, ahol az első részben megszakadt

ŐRMESTER *(komoly, mint mindig)* Az én emberem elég különös. Aszongya : véletlenül nem a gyilkost keresi?
 Mondom: véletlenül éppen azt. Mire így felel: mért nem szól, hiszen én vagyok az!
 FÓHADNAGY *(tudálos, tekintélyörző és vagánykodásra hajló, mint legtöbbször)* Tintás volt? ŐRMESTER Szóval nagyon részeg volt.
 FÓHADNAGY Mit csinált vele?
 ŐRMESTER Mondtam neki, hogy feküdjön le.
 FÓHADNAGY Hol lakik?
 ŐRMESTER Itt, a nagyszájú asszonyság fölött.
 FÓHADNAGY Később kihallgatom.
 ŐRMESTER Nézzük meg, mit akar.
 FÓHADNAGY *(hangsúlyozza)* Ne távozzon senki az ut-' cából!
 ŐRMESTER Itt állok.
 FÓHADNAGY Az ügy most már kezd komoly lenni.
 ŐRMESTER Én is azt hittem az elején, hogy fél óra alatt végzünk.
 FÓHADNAGY Itt van valami ! Még nem tudom, mi, de gyanús, hogy álmosak voltunk az elején.

Hirtelen Hosszú is belekerül a Főhadnagyot és az Őr-mestert befogadó fénysátorba

HOSSZÚ *(kiabál)* Mert amikor a zászlót vittem a felvonulásokon, akkor jó voltam, ugye? Akkor nem faggattak! Akkor nem vádoltak! *(Egyre emelkedő hang-nemben)* Akkor nem hurcoltak meg. Akkor bezzeg jó volt Lestyán Béla !
 FÓHADNAGY *(farmesterhez)* Mit akar ez a zászlókkal?
 ŐRMESTER *(Főhadnagynak)* A háború utáni politikai harcokra céloz.
 FÓHADNAGY Én értem, hogy ez a maga romantikus ifjúsága, de mit akar?

HOSSZÚ (továbbra is mintegy magának, de hogy a rendőrök hallják) Amikor az életemet kockáztattam ezért a rendszerért! Amikor feláldoztam az egészségemet a demokráciáért! És vittem a zászlót! Az első sorban! A zászlót! Igen! (El)

FŐHADNAGY (továbbra is egymás között beszélget-nek) Megöl ez az ember a zászlóival!

ÖRMESTER Ez az ő nagy élménye!

FŐHADNAGY De hát ez ma már százezreknek az él-' ménye! Hát ma ki nem viszi a zászlót? Mindenki viszi!

ÖRMESTER Akkor azért mégis más volt!

FŐHADNAGY Szóval maga érti a palit ...

ÖRMESTER Hogyne érteném?!

FŐHADNAGY Ez is romantika? Vagy még inkább annak az ellenkezője?

ÖRMESTER Se nem romantika, se nem az ellenkezője. Ezek az ő emlékei. Úgy érzi, hogy akkor ember volt! Ez az ő tudata.

FŐHADNAGY Hamis tudat ez, elvtárs! (Fensőséggel) Hallott maga valamit erről a modern lélektani fogalomról?

ÖRMESTER Csak amit a szemináriumon mondtak, hogy a lét határozza meg a tudatot.

FŐHADNAGY (leintí) Az egy másik lecke. Majd ké-' söbb elmagyarázom. Addig is adjon egy bilincset,

hogy legyen nálam. És ahogy mondtam: senki az utcát el ne hagyja!

Sötét. Fény a színpad egyik oldalán, ahol stilizált tornácon sovány, elhasznált férfi cigarettázik

(Érkezik. Keményen) Maga az a ...

GYILKOS Én.

FŐHADNAGY Hogyhogy én, amikor ki sem mondtam a nevét.

GYILKOS (keserűen) Tudom én a nevemet, főhadnagy úr.

FŐHADNAGY És a rangomat is tudja.

GYILKOS Azt is tudom, főhadnagy úr.

FŐHADNAGY Honnan tudja?

GYILKOS Hallottam, hogy az őrmester úr így szólította.

FŐHADNAGY Jó fülük van itt maguknak, csak azt nem hallják, amit kell.

GYILKOS (alázatosan) Igenis, főhadnagy úr. FŐHADNAGY

(továbbra is szigorú) Van valami mon-' danivalója?

GYILKOS Nincsen, főhadnagy úr kérem. FŐHADNAGY (f enyegetőleg) Maga ismeri a törvény szigorát!

GYILKOS Ismerem, főhadnagy úr.

FŐHADNAGY Hol volt az éjszaka?

GYILKOS Itthon, főhadnagy úr.

FŐHADNAGY Tanúja van?

GYILKOS Csak a feleségem.

FŐHADNAGY Hívja ide a feleségét.

GYILKOS Nincs idehaza, főhadnagy úr.

FŐHADNAGY (nem érti) Hát hol van?

GYILKOS Csak itt a piacon.

FŐHADNAGY Mikor ment el?

GYILKOS Van egy félórája.

FŐHADNAGY Az lehetetlen! Az őrmester megállította ' volna.

GYILKOS Itt nincs semmiféle őrmester.

FŐHADNAGY Maga mondta, hogy hallotta velem be-' szélni!

GYILKOS Ja, most már értem!

FŐHADNAGY (ideges lesz, mint mindig, amikor feltételezik, hogy valamit nem ért) Mit ért, uram! GYILKOS Nem tetszik tudni egy dolgot.

FŐHADNAGY Mit nem tudok már megint?

GYILKOS Nem tetszik tudni, hogy nincs kerítés.

FŐHADNAGY Hogyne volna, ha van.

GYILKOS Itt igen, de hátul nincs!

FŐHADNAGY Mért nincs?

GYILKOS Az építkezés miatt. A kertünkben már tömbház van.

FŐHADNAGY Na és ha az van!

GYILKOS Semmi, csak ott közlekedünk.

FŐHADNAGY (felhördül) Hogy?

GYILKOS Ott a legegyszerűbb. A busz is ott áll meg.

FŐHADNAGY (kiszalad az utcára) Örmester! ÖRMESTER

(belép a fénybe) Parancs.

FŐHADNAGY (fojtott idegesen) Maga mit csinál itt?

ÖRMESTER (nem érti) Amit a főhadnagy elvtárs parancsolt: vigyázok, hogy senki ne hagyja el az utcát.

FŐHADNAGY És ezt abban a tudatban csinálja, hogy érti ezt a világot.

ÖRMESTER (zavartan) Igen.

FŐHADNAGY Na, sürgősen hagyja abba.

ÖRMESTER Mit?

FŐHADNAGY Ezt az egészet. Főleg a romantikát, amivel engem is meghülyített. Hogy zászlólengetés, humánus, meg miene. (Mi vagyok én, anglikán hittérítő? Gyilkosság történt! Akkor úgy kell bánni mindenkivel, mint virtuális gyanúsítottal. (Ezt hangosabban mondja, hogy hallja, aki hallgatózik) Szigorúságot követelek meg ezután magától. Én is szigorú leszek. Hát tudja mi ez? Szembekötösd. Én keresem itt, ő elmegy amott.

ÖRMESTER (széttárja a karját) Nem értem ...

FŐHADNAGY Úgy kell magának!

Főhadnagy vissza a tornácra, ahol Gyilkos már várja

FŐHADNAGY (keményen) Tehát nincs tanúja! GYILKOS Csak a feleségem ...

FŐHADNAGY Más nincs?

GYILKOS (széttárja a karját) Csak velem hálók.

FŐHADNAGY Akkor le van tartóztatva!

GYILKOS (inkább sértett, mint ijedt) Mért, főhadnagy úr?

FŐHADNAGY Mert mint gyilkosságért börtönt viselt egyént, alibi híján vád alá helyezem.

GYILKOS (gyámoltalanul) De kérem, én ... FŐHADNAGY

Köszönje meg, hogy nem vertem bilincsbe!

GYILKOS Köszönöm.

Főhadnagy megint kilép az utcára. Beszéde hangos, figyelem felhívó. Mesterségesen kelti az izgalmat

FŐHADNAGY őrmester!

ÖRMESTER Igen!

FŐHADNAGY Itt ez az illető le van tartóztatva!

ÖRMESTER Megértettem.

FŐHADNAGY Aki ellenszegül bilincsbe veri!

ÖRMESTER Parancsára.

FŐHADNAGY És hívja állandóan az ügyészséget. Sürgesse a boncolási eredményt!

ÖRMESTER Igenis.

Örmester sötét, Főhadnagy vissza a tornácra

FŐHADNAGY (támadja) Mikor ivott utoljára az áldozattal?

GYILKOS (tétován) Mikor ittam?

FŐHADNAGY Nem ivott, mi? Nem szoktak együtt inni, ugye?

GYILKOS (megadóan) Szoktunk.

FŐHADNAGY Na gyerünk, gyerünk, nyomja a sódert, ne kelljen minden szót harapófogóval kihúzni magából!

GYILKOS Tessék kérdezni.

FŐHADNAGY Kérdeztem! Mikor ittak utoljára?

GYILKOS (bizonytalan) Pár napja.

FŐHADNAGY Pontosan!

GYILKOS Hétfőn.

FŐHADNAGY (írja) Március tizenkilencedikén. Tovább: mikor? Este, éjjel? Mikor?

GYILKOS Abbiza délután volt.

FŐHADNAGY Hol?

GYILKOS Itt a tornácon.

FŐHADNAGY Nemes a héten délután dolgozott, hogy ittak mégis délután?

GYILKOS Hétfőre szabadnapot vett ki.

FŐHADNAGY Jól vált az esze!

GYILKOS (felvonja a vállát) Hát ha így történt.

FŐHADNAGY Gyakran ittak együtt?

GYILKOS Nem mondhatnám ...

FÓHADNAGY Ez nem válasz! Hetenkint? Havonta? Naponta?

GYILKOS Hát úgy hetenkint.

FÓHADNAGY És veszekedtek?

GYILKOS Soha.

FÓHADNAGY Csak verekedtek.

GYILKOS Barátok voltunk, főhadnagy úr! FÓHADNAGY Különös. Nemes itt mindenkinek ellensége, csak magának barátja.

GYILKOS Igen, ez így volt.

FÓHADNAGY Ezt mivel magyarázza?

GYILKOS *(felvonja a vállát)* Nem is tudom.

FÓHADNAGY Próbálja tudni.

GYILKOS Sorsközösség.

FÓHADNAGY Mért, ő is gyilkolt?

GYILKOS *(lehajtja a fejét)* Nem.

FÓHADNAGY Börtönben ült?

GYILKOS Nem.

FÓHADNAGY Hát akkor miféle sorsközösség volt maguk között?

GYILKOS Szomorú volt ő is, mint én, főhadnagy úr.

FÓHADNAGY Imádom a bűnözőkben azt, hogy tettük elkövetése után szomorúak. Mielőtt a gyereket megölte, kellett volna szomorúnak lennie!

GYILKOS Az voltam főhadnagy úr.

FÓHADNAGY Bánatában tette.

GYILKOS Isten látja a lelket, hogy így volt. FÓHADNAGY Isten! Ő a bűnös mindenkor legfőbb

tanúja. Ő azt is tudja, hogy maga ártatlan, nemde?

GYILKOS Ártatlan nem, szerencsétlen.

FÓHADNAGY Mintha egymástól tanulnák a szöveget!

GYILKOS Nem akartam én a gyereket bántani, főhadizagy úr.

FÓHADNAGY Mivel ölte meg?

GYILKOS Pisztollyal.

FÓHADNAGY Honnan szerezte?

GYILKOS A gyerektől vettem el.

FÓHADNAGY Neki honnan volt?

GYILKOS Akkoriban vonult itt el a front. A gyerek mindössze tizenöt éves volt. Mi, ugye, a feleséggel dolgozni jártunk, ő pedig belekeveredett valami rossz társaságba. Italt szereztek, fegyvert, bevetették magukat egy bunkerbe, s nem akart hazajönni. Mi-kor veszekedni kezdtem veled, rám fogta a pisztolyt. El akartam venni tőle. Elsült.

FÓHADNAGY Mennyit ült?

GYILKOS Öt évet.

FÓHADNAGY Mennyire itélték?

GYILKOS Tízre.

FÓHADNAGY Akkor ott még volt egyéb is.

GYILKOS Nem volt más, főhadnagy úr.

FÓHADNAGY Maga nem volt részeg?

GYILKOS Hát ittam volt.

FÓHADNAGY Nem veszik észre, hogy nem olyan könnyű a rendőrt félrevezetni? Ideje volna. GYILKOS Én igazán nem ...

'Hirtelen kiabálás csattan fel a színpad azon feléből, ahol Katonák háza volt

ASSZONY Védjed, csak védjed!

Pontvilágítás az asszonyon, a Főhadnagy kiszalad az utcára

Védjed a kurvát, mert meg is érdemli! Sajnáljad! Csókold meg a seggit! Neked is én vagyok a gonosz és nem önagysága!

FÓHADNAGY *(visszaszól Gyilkosnak)* Ez a nagyszájú?

GYILKOS Katonáné. Rájött a hoppáré.

ASSZONY Biztos te is átjárogatsz hozzá a kerten keresztül, mint a többi lator!

FÓHADNAGY Az urának mondja?

GYILKOS Annak.

ASSZONY Azokat kell megszorogatni, a latrait! *DE* azokat nem bántja senki! Csak a becsületes ember házát verik fel éjnek évaján!

FÓHADNAGY Ez viszont én vagyok.

ASSZONY Csak a becsületes ember családi életét düljék fel. Hogy az Isten szakassza meg a nyakát minden bulándera kurvának!

Asszony sötét, Főhadnagy visszalép a tornácra

GYILKOS Hisztérikus. Mindig is az volt.

FÓHADNAGY Maga erről mit tud?

GYILKOS Miről, főhadnagy úr?

FÓHADNAGY Hát amit itt hallottunk Nemesnérol...

GYILKOS Ilyesmivel nem foglalkozom, főhadnagy úr.

FÓHADNAGY Hagyjuk a defilálást! Mit tud?

GYILKOS Az emberek sokat beszélnek, főhadnagy úr.

FÓHADNAGY Nemes nem panaszkodott?

GYILKOS Erről nem.

FÓHADNAGY Hát miről?

GYILKOS Hogy nincs gyereke. Hogy megöregedett, s itt maradt utód nélkül. Azt mondta: nincs értelme az életének. Azt is mondta: ha gyereke volna, soha egy korty italt nem engedne le a torkán.

FÓHADNAGY Az efféle fogadalmakat ismerjük.

GYILKOS Azt mondom, amit ő mondott.

FÓHADNAGY A halálesetről mit tud?

GYILKOS Nem sokat, mert engem a maguk autója

ébresztett fel. Ki is jöttem. A szomszéd épp akkor

érkezett haza. Mondom: mi történt, szomszéd? Azt mondta: nem tudja, biztosan Nemes cirkuszolt. FÓHADNAGY És még mit mondott?

GYILKOS Már nem tudom, mert alig nyílt ki a szemem.

FÓHADNAGY Ki gaz a szomszéd?

GYILKOS Ez itt mellettem. Épp jött haza. Éjjeliőr az építkezésnél. Biztos látta, hogy az éjjel Nemes meg-int részeg volt.

FÓHADNAGY *(felfigyel)* Látta?

GYILKOS Gondolom, hogy látta, mert Nemes ott jár el az építkezés előtt. És mondom, ő ott éjjeliőr. FÓHADNAGY *(egy utcára néző homlokzatú ház előtt*

áll) Itt lakik?

GYILKOS Igen, de úgy nézem, sötét van nála.

FÓHADNAGY *(kopog az ablakon)* Halló!

GYILKOS *(szomszéd! (Halkabban, a Főhadnagyhoz))* Lefeküdt volna?

FÓHADNAGY *(erélyesebben kopog)* Keljen fel! Milícia!

GYILKOS Úgy látszik, nincs itthon.

FÓHADNAGY De biztos, hogy hazajött?

GYILKOS Mondom, hogy láttam.

FÓHADNAGY Azt is, hogy bement a házba?

GYILKOS Azt nem, mert mezítláb szaladtam ki, s félttem, hogy megfázok.

FÓHADNAGY *(megállapítja)* Tehát a pasas meglépett!

GYILKOS Biztos visszament a telepre.

FÓHADNAGY Megnézzük.

GYILKOS Lehet, ott felejtett valamit.

FÓHADNAGY Azt is megnézzük.

GYILKOS Lehet, hogy a kulcsát, mert egyedül él.

FÓHADNAGY *(kilép az utcára)* Ormester!

GYILKOS *(utána megy)* És velem mi lesz? FÓHADNAGY Majd meglátjuk. Egyelőre maradjon a házban.

GYILKOS Igenis. (El)

ORMESTER *(érkezik)* Parancs.

Főhadnagy átöleli az őrmester vállát, és halkán magyaráz. Ormester bólogat, majd elsiet a háttér irányába. Főhadnagy fűzetébe ír valamit

UTCASEPRÓ *(dülöngélve érkezik. Fején kalap, kezében útitáska. Főhadnagyhoz)* Mondja: nem látott itt egy rendőrt?

FÓHADNAGY *(tudja, kiről, miről van szó, tovább ír)* Mit akar vele?

UTCASEPRÓ *(türelmetlen)* Látott, vagy nem látott?

FÓHADNAGY De mit akar vele?

UTCASEPRÓ Az nem magára tartozik.

FÓHADNAGY Akkor menjen dolgára.

UTCASEPRÓ De kérdezni akarok valamit.

FÓHADNAGY Jó, kérdezzen.

UTCASEPRÓ Nem látott itt egy rendőrt?

FÓHADNAGY De láttam.

UTCASEPRÓ *(megélnkülve)* Hol van?

FÓHADNAGY Minek magának ilyen reggel korán rendőr?

UTCASEPRÓ *(felemeli a kezét)* Fontos!

FŐHADNAGY Miért fontos?
 UTCASEPRŐ *(csak neki mondja)* Le kell tartóztatson.
 FŐHADNAGY Na ne beszéljen!
 UTCASEPRŐ Igen.
 FŐHADNAGY Es miért?
 UTCASEPRŐ *(int, hogy jöjjön közelebb)* Gyilkoltam.
 FŐHADNAGY Na, ne beszéljen ! Maga aztán egy bátor ember!
 UTCASEPRŐ *(kezet nyújt)* Köszönöm.
 FŐHADNAGY Aztán miért gyilkolt?
 UTCASEPRŐ *(szájra tett ujjal jelzi, hogy ez nagy ti-tok)* Lovagias ügy!
 FŐHADNAGY Mi az? Szerelem?
 UTCASEPRŐ Nagy!
 FŐHADNAGY És a hulla hol?
 UTCASEPRŐ *(int, hogy ott, tovább)*
 FŐHADNAGY Én ott nem látok semmit.
 UTCASEPRŐ *(döbbenet)* Hát hová lett? FŐHADNAGY *(ugratja)* Magának csak a szája jár! UTCASEPRŐ Nekem? Hol az az őrmester! FŐHADNAGY Ügyse hiszi el!
 UTCASEPRŐ Ne izéljen! Tanúm van!
 FŐHADNAGY Miféle tanú?
 UTCASEPRŐ A bakter.
 FŐHADNAGY Mi az, hogy bakter?
 UTCASEPRŐ Az éjjeliőr.
 FŐHADNAGY Biztos fizetett neki valamit. UTCASEPRŐ Hol a franchan van már az a rendőr? Mert látom, maga nem ért az efféléhez.
 FŐHADNAGY A szívbéli hölgy kicsoda?
 UTCASEPRŐ Pszt! Ez titok! Pszt!

Háttérben feltűnik az Őrmester. Hátratekert kézzel az éjjeliőr jön előtte

(Kitörő örömmel) Itt az én rendőröm!

Elindul az őrmester felé, de kitántorog a fényből

FŐHADNAGY Ő az?
 ŐRMESTER *(líheg)* Igen.
 FŐHADNAGY Mi történt?
 ŐRMESTER Kifulladtam.
 FŐHADNAGY Elszaladt?
 ŐRMESTER Mikor meglátott, nem kellett szóljak egy szót se, futásnak eredt.
 FŐHADNAGY *(Éjjeliőrhöz)* Hogy hívják?
 ÉJJELIŐR *(rá se néz, hallgat)*
 FŐHADNAGY Nem hallja? Mi a neve?
 ÉJJELIŐR *(hallgat)*
 FŐHADNAGY Ja, maga is egy olyan kemény legény? Az előbb volt dolgom egy ilyenekkel, de úgy látszik, el-folyt.
 ŐRMESTER Konok pasas. *(Eleresztí a karját)*
 FŐHADNAGY Majd mi megpuhítjuk!
 ŐRMESTER Mit dobott a meszesgödörbe?
 ÉJJELIŐR *(nem szól)*
 ŐRMESTER *(Főhadnagynak)* Mikor meglátott, a meszesgödörhöz szaladt, és bedobott valamit a híg maszszába.
 FŐHADNAGY Kis vagy nagy tárgyat?
 ŐRMESTER Nem láttam, mert végig maga előtt tartotta. Csak a mozdulatra figyeltem fel.
 UTCASEPRŐ *(feltápáskodik, és visszabotorkál. Felelősségre vonónan)* Rendőr úr, hát mi lesz? ŐRMESTER Ezzel most mit csinálunk?
 UTCASEPRŐ Hát szabad így átverni az adófizető polgárt?
 FŐHADNAGY Ez is megérdemelne egy verést! UTCASEPRŐ Felcsomagolok, tiszta lábravaló, tiszt ing, és akkor sehol semmi !
 ŐRMESTER Na, tűnjön el szépen, mert most dolgunk van. Majd ha szükség lesz újabb gyilkosra, hívom

Éjjeliőr kiharaszálva a rendőrök figyelmetlenségét, futásnak ered, beszalad a házába

FŐHADNAGY *(felkiált)* Menekül !
 ŐRMESTER *(kiált)* Álljon meg!
 FŐHADNAGY Kerüljön hátra, mert ott nincs kerítés
 ŐRMESTER *(elszalad)*

FŐHADNAGY *(egy ajtó előtt áll)* Nyissa ki, mert be-töröm!

Pontfény a távol álló Mészárosra

MÉSZÁROS Nem oda ment! Nem oda ment! FŐHADNAGY *(Őrmesterek kiált)* Nem lát semmit? ŐRMESTER *(a színpad végéből)* Itt nincs mozgás!

Pontfény a Hosszún

HOSSZÚ A kamrába ment ! Tisztán láttam, a kamrá-' ba ment !
 FŐHADNAGY Hol a kamra?

Fény Asszonyon

ASSZONY Nem a kamrában ! Mellette. A budiban! Mellette!
 ŐRMESTER Az anyádat! *(Belöki a fénybe az Éjjeli-ört)* Ezt akarta a budiban elrejtteni. *(Újságpapírba fogott csomagot ad át a főhadnagynak)*
 FŐHADNAGY *(kibontja)* Pénz!
 ŐRMESTER Nem is kevés !
 FŐHADNAGY *(Éjjeliőrhöz)* Honnan ennyi pénz?
 ÉJJELIŐR *(továbbra sem beszél)*
 FŐHADNAGY Nemestől vette el?
 ŐRMESTER *(visszateszi rá a bilincset)*
 FŐHADNAGY *(Őrmesterhez)* Mindjárt jövök.

Tovább lép. A Nemesék házához megy

FŐHADNAGY *(bekiált)* Nemesné! Jöjjön egy percre. FELFSLG *(Lijön)*
 FŐHADNAGY A férjénél szokott lenni pénz?
 FELESÉG *(tétován)* Szokott.
 FŐHADNAGY Sok?
 FELESÉG Nem tudom.
 FŐHADNAGY Nem tudja, mennyi pénz szokott lenni a férjénél?
 FELESÉG Adott, amit adott, a többi az övé maradt.
 FŐHADNAGY A bevételt nem szokta hazahozni? ASSZONY *(még mindig nem érti)* Sose volt ellene rek-lamáció.
 FŐHADNAGY Nem úgy értem, hogy eltulajdonította de hogy csak másnap számolt el.
 ASSZONY Engem az effélékbe nem avatott be.
 FŐHADNAGY Jöjjön csak.
 ASSZONY Hová menjek, dolgom van.

Fény esik a megbilincselte Éjjeliőrre

ASSZONY Te jó Isten, mi történt!
 ÉJJELIŐR *(végre megszólal)* Semmi, ne ijedjen meg
 ASSZONY *(a Főhadnagyhöz)* Mért fogták le? FŐHADNAGY Milyen viszonyban voltak?
 ASSZONY *(sértetlen)* Hogyhogy viszonyban? FŐHADNAGY Úgy értem, ez az úr a férjével. ASSZONY Nem tudom, kérem... Kíméljenek meg a2
ilyesmitől ... (Sírva el)

Főhadnagya visszamegy az őrmesterhez és az Éjjeliőr hō

ÉJJELIŐR *(kifakad)* Tulajdonképpen mit akarnak tő lem?
 ŐRMESTER Nécsak, megjött a hangja!
 FŐHADNAGY A szépasszony hozta meg!
 ÉJJELIŐR Mit csináltam, hogy így bánnak velem?
 FŐHADNAGY Honnan a sok pénz?
 ÉJJELIŐR Mi közük hozzá?
 FŐHADNAGY Tán csak nem tisztességes úton szerezte?
 ÉJJELIŐR Nem szerezhettem huszonötezer lejt?
 FŐHADNAGY És akkor mért futott el?
 ÉJJELIŐR Vegyék le rólam ezt a vacakot, addig nen ' beszélek.
 ŐRMESTER Fordítva, fiam: előbb beszél, aztán levesz- szük.
 Futottam maga után eleget!
 ÉJJELIŐR Mit beszéljek?
 FŐHADNAGY Hol volt az éjszaka?

ÉJJELIÓR A telepen.

FÓHADNAGY Ott kivel találkozott?

ÉJJELIÓR Százakkal!

FÓHADNAGY Mért szaladt el, amikor az őrmestert meglátta.

ÉJJELIÓR Megijedtem, hogy valamibe belekevernek.

FÓHADNAGY Mi az a valami?

ÉJJELIÓR Vegyék le ezt a nyavalyát!

FÓHADNAGY Nemestől vette el ezt a pénzt? ÉJJELIÓR

Kérdezzék meg tőle! Életében nem volt ennyi pénz!

Meginná, ha kétszer ennyi is volna!

Főhadnagy és őrmester összenéznek

FÓHADNAGY (*Éjjeliórhöz*) Mondja, maga ilyen tréfás?

ÉJJELIÓR Nagy kedvem van most a tréfához! FÓHADNAGY

Nem tudja, hogy Nemes halott? ÉJJELIÓR (*döbben*) Nem.

FÓHADNAGY Hogyhogy nem?

ÉJJELIÓR Mikor megláttam a rendőrkocsit, elszaladtam ...

Nem érdeklődtem, miért jött ... Visszafutottam.

FÓHADNAGY Mért szaladt el?

ÉJJELIÓR (*megkönnyebbülve*) Mert... loptam. Az az igazság, hogy loptam néhány ócska gázcsövet. ŐRMESTER Azt dobta a meszesgödörbe?

ÉJJELIÓR (*boldogan*) Azt.

FÓHADNAGY És a pénz? Meg ez a cirkusz?

ÉJJELIÓR A cirkusz a pánik. Azt mondtam magamban: tehát feljelentettek, hogy lopok. Pedig ócskaságok ezek, amiket elhozok. A bontásból.

FÓHADNAGY És mégis mitől esett pánikba? ÉJJELIÓR Attól, hogy a kis spórolt pénzem is gyanús

lesz. Pedig rég gyűjtöm bútorra. Egy éve. Mióta ,a feleségem elhagyott. Es elvitt mindent.

FÓHADNAGY Tehát nem tudja, mi történt?

ÉJJELIÓR Nem.

FÓHADNAGY Nem is találkozott az éjjel Nemessel...

ÉJJELIÓR Nem.

FÓHADNAGY (*bekialt Gyilkoshoz*) Uram! Jöjjön csak!

GYILKOS (*kijön*) Parancs.

FÓHADNAGY Mit beszélt hajnalban a szomszédoddal?

GYILKOS Nem sokat.

FÓHADNAGY Térjen a lényegre: tudta, mi történt a Sikátorban?

GYILKOS (*bizonytalan*) Nem hiszem ... FÓHADNAGY

(*keményen rámeleg*) Mit mondott magának?

GYILKOS Azt tudta, hogy Nemes berügött.

ÉJJELIÓR Jó vicc! Minden éjjel berügött. FÓHADNAGY Azt

nem mondta, hogy találkoztak? Hogy látta?

GYILKOS (*kétségbeesetten*) Ilyesmire nem emlékszem. főhadnagy úr.

FÓHADNAGY (*fenyegeti*) Vigyázzon, hogy mire emlékszik, s mire nem!

GYILKOS Olyan álmos voltam, azt se tudtam, melyik világon vagyok.

FÓHADNAGY (*súg valamit az őrmestereknek, aki ellép.*

Gyilkoshoz) Elmehet.

ÉJJELIÓR (*kéri*) Tessék már levenni ezt a karperecet.

ASSZONY (*Őrmester kíséri*) Mi baja már megint?!

FÓHADNAGY (*éjjeliórra mutat*) Ó az, akit szidott? ASSZONY Szidta a pokolvar, nem szidtam én senkit! FÓHADNAGY Mi az maga fia? Mérnök?

ASSZONY Az, mérnök.

MÉSZÁROS (*pontfényt kap*) Almérnök!

ASSZONY Igenis, mérnök.

HOSSZÚ (*pontfényt kap*) Technikus!

FÓHADNAGY Na, tőlem lehet főmérnök is, mert ez engem egyáltalán nem hat meg. Én felirtam, hogy maga mit mondott. (*Előveszi a noteszt*)

ASSZONY Mit mondtam?

FÓHADNAGY Kifogásolta, hogy mért nem a latrokat faggatjuk. Mondta vagy nem mondta?

ASSZONY S aztán, ha mondtam!

FÓHADNAGY Azért, mert az egész utca hallotta!

ASSZONY Tőlem hallhatta az Isten is!

FÓHADNAGY Kiről beszélt? Kit értett maga latrokon?

ASSZONY A lator az, aki lator. Tudja azt mindenki, hogy ki a lator!

FÓHADNAGY Azt is mondta: tudja, ki jár Nemerékhez.

ASSZONY Hát ha szemben lakom, hogyan tudnám?!

FÓHADNAGY (*éjjeliórra mutat*) Ez az ember szokott oda járni?

ASSZONY Ó is járt, más is járt, sokan jártak, mi van benne?

FÓHADNAGY Nem úgy ... Tudja maga, hogy!

ASSZONY Nem tudom.

FÓHADNAGY Ahogy maga mondta!

ASSZONY (*szemtelen*) Hogy mondtam?

FÓHADNAGY Hogy mondta, hogy mondta! Úgy, hogy titokban járnak oda! A férj háta mögött.

ASSZONY Én ilyet nem mondtam! Hozzon tanút!

FÓHADNAGY Én tanút nem hozok, de előállítatom

a hatóság félrevezetésének kísérlete miatt. Itt gyilkosságügyben nyomozunk, nem bugyiügyben! ASSZONY

Tartóztasson le, drága! Megmondtam én az elején, hogy mindenért én leszek a hibás! ÉJJELIÓR

(*megrendülten*) Főhadnagy úr kérem, én

csak most jövök rá, hogy miről van szó.

FÓHADNAGY Miről?

ÉJJELIÓR Nemest meggyilkolták?

FÓHADNAGY Erre elég hamar rájött.

ÉJJELIÓR Most hallom először.

FÓHADNAGY Másra nem jött rá?

ÉJJELIÓR De igen. Sajnos, igen.

FÓHADNAGY Hadd hallom, mi az?

ÉJJELIÓR Hogy én vagyok a gyanúsított.

FÓHADNAGY Meleg . . . meleg.

ÉJJELIÓR Hát ez borzasztó.

FÓHADNAGY Borzasztó akkor, ha elkövette!

ÉJJELIÓR De én ártatlan vagyok.

FÓHADNAGY Na látja, csak ennyit kell bizonyítania,

semmi többet.

ÉJJELIÓR De miért, amikor én ártatlan vagyok?

FÓHADNAGY Azért, mert úgy viselkedett, mint egy bűnöző!

ÉJJELIÓR Azért, mert megijedtem.

FÓHADNAGY Itt a hiba!

ÉJJELIÓR (*felemeli megbilincselte kezét*) De vegyék le! Ártatlan

vagyok! Ártatlan vagyok!

A színpadon kívül, tehát mintegy a házak közül meg-szólal egy férfihang

Bocsánat egy pillanatra! FÓHADNAGY

(*felkapja a fejét*) Ki az?

Idős, tisztelgetet parancsolóan ősz, jól öltözött férfi, bottal a kezében. Bejön a színre. A főhadnagy felé üledelmesen meghajtja a fejét

ŐREG Jó reggelt!

FÓHADNAGY (*ideges lesz*) Maga ki?

ŐREG (*megrendülten*) Beke János a tisztességes nevem. Ott lakom fennebb, az utolsó házban. FÓHADNAGY És mit óhajt?

ŐREG Vallomást tenni.

FÓHADNAGY (*attól tart, hogy újabb gyilkosra lel*) Csak

gyorsan, mert mindjárt dél van!

ŐREG Legalább egy órája ácsorgok a ház előtt ... Tépelődök:

jöjjenek, ne jöjjenek?

FÓHADNAGY Rendben van, csak röviden.

ŐREG Megpróbálok ...

Mészáros váratlanul betoppan a színre

MÉSZÁROS Felügyelő úr! Bocsánat! Látta : nem alkalmatlankodtam. Nem vádaskodtam. Senkit nem bántottam,

bár engem bántottak elegendően. Most megkérem ... Mert azért ennek egyszer valahogy vége kéne hogy legyen ...

FÓHADNAGY Mit akar, jóember?!

MÉSZÁROS Egyet: hallgassa meg türelmesen az öreget. Egy nagyon tiszta, sokat szenvedett ember. Neki aztán mindent elhihet!

FÓHADNAGY Mert maguknak semmit, mi? MÉSZÁROS Amit

akartam, megmondtam. (*Meghajol, és a háttérbe vonul*)

FÓHADNAGY *(Öreghez)* Tessék mondani.
ASSZONY *(előrefurakodik)* Mondja bátran, Beke bácsi!
FÓHADNAGY Maga is itt van?
ASSZONY Na látja, ha ez az ember ellenem vall, akkor maga nem kell hogy vigyen, mert megyek magamtól is.
FÓHADNAGY *(körülnéz, és felfedezi)* Hosszút is) Á, itt a zászlóunk is! Hol hagyta a zászlókat?
HOSSZÚ *(ismét sértődött)* Miféle zászlókat, kérem?
ÖRMESTER *(félíg tréfásan, biztatja)* Ne hagyja magát!
Tartson ki a zászló alatt! Az a mi múltunk, ragasz-
kodunk hozzá!
FIOSSZÚ *(nem érti, ki ellen megy a játék, és változatlanul sértett)* Az úgy is volt, kérem, az úgy is volt!
FÓHADNAGY És, mint fő zászlóvivőnek nincs semmi mondanivalója?
HOSSZÚ De van, kérem!
FÓHADNAGY *(erre nem is gondolt)* Na, mondja! HOSSZÚ Ez az úr, nem mondom, rendes, de vallási fanatizmusban szenved, kérem.
FÓHADNAGY *(elismerően)* Értem!
HOSSZÚ *(változatlanul a tőle megszokott durcás hangnembe-
Q) Mit ért, kérem? Maga nem tudja, hogy én ki voltam! Én káderfőnök voltam, amíg meg nem fűrtak, kérem!*
FÓHADNAGY Na! Például ezt is értem! Amúgy értelmes ember volnék, bár nem lengettem magával a zászlót a háború után!
ÖREG *(tétován)* Akkor ne beszéljek?
ÖRMESTER *(emberi, mint mindig)* Dehogynem! Mindenki elmondhatja a véleményét. Maga is, más is.
FÓHADNAGY Hiszen lassan valóságos népgyűléssé alakulunk át!
ÖREG De én tényleg vallásos vagyok.
ÖRMESTER Ennek itt nincs jelentősége.
HOSSZÚ *(védekezik)* Én csak azért mondtam, amit mondtam, mert kérdeztek!
FÓHADNAGY Tessék beszélni.
ÖREG Nem jókedvemből teszem.
FÓHADNAGY Ezt nem értem.
MÉSZÁROS *(izgul)* Majd megérti.
ÖREG És nem is azért, mert valakinek ártani akarok
FÓHADNAGY Elhiszem.
ÖREG Engem az Úristen nagyon megvert egy ilyen eset miatt.
Volt itt egy zsidóember a másik utcában, s annak a háború alatt eltűnt mindene. Én véletlenül tudtam, hogy ki rabolta el annak a szegény embernek a vagyonkáját. De nem jelentettem fel az illetőt. Azt mondtam: én nem bántok senkit. Verje meg az Isten, ha rosszat tett. Hát engemet vert meg.
ASSZONY *(a főhadnagynak magyarul)* Egy autó-balesetben meghalt a fia, a menyé s a két unoka!
FÓHADNAGY *(bólint, hogy érti)*
ASSZONY Erre mondja szegény, hogy az Isten meg-verte.
FÓHADNAGY *(Asszonyhoz)* Milyen sokat tud! Mikor velem beszélt, nem tudott semmit. Ami az udvarukon kívül van, nem érdekelte!
ASSZONY Nem is érdekel.
FÓHADNAGY Látom.
IVIÉSZÁROS *(nyugtalan)* Hagyjuk beszélni Beke bácsit!
FÓHADNAGY Hallgatom.
ÖREG *(elvesztette a beszéd fonálát)* Nem is tudom, hol kezdjem.
MÉSZÁROS Kezdje el valahol ...
FÓHADNAGY Mit akar mondani?
ÖREG *(tétovázik)* Hát ...
FÓHADNAGY Látott valamit?
ÖREG Láttam is.
FÓHADNAGY Mi az, hogy is. Mért mondja, hogy is? ÖREG Mert hallottam is. Előbb hallottam, aztán láttam.
FÓHADNAGY Mit hallott?
GYILKOS *(közelebb jön)* Na, ez már komoly dolog. HOSSZÚ *(fontoskodik)* Csak vigyázzon, mert a felelőtlen embert az Isten se szereti!
FÓHADNAGY Ha nem lesz csend; szétkergetem az egész népgyűlést!
MÉSZÁROS Igaza van a felügyelő úrnak! UTCASEPRŐ *(Örmesterhez lődörög)* Majd szükségé

lesz magának gyilkosra, de akkor én nem vállalom.
(Hangosan) Slussz! A gyilkosságot befejeztem! *(Sértetten el)*
ÉJJELEŐR *(felkiált)* Hát ezt a Janit én is hallottam! Verte fel a helyet, úgy énekelt!
FÓHADNAGY *(csalódottan, az Öreghez)* Ezt az illetőt hallotta?
ÖREG *(kivár)* Nem.

Feszült csend

FÓHADNAGY Hanem kit?
ÖREG Azt a szegényt, aki meghalt.
FÓHADNAGY Nemest? És mit mondott?
ÖREG Nem mondott, kiabált. Azt kiabálta, hogy: hol vagy, te lator!
ASSZONY Á, á! Érdekes!
ÖRMESTER Hallgasson!
FÓHADNAGY Hol kiabált?
ÖREG Itt közel, az építőtelepen.
FÓHADNAGY Mikor kiabált?
ÖREG Egy óra lehetett éjfél után.
FÓHADNAGY Honnan tudja, hogy akkor?
ÖREG Tetszik tudni, koszorúterem van . . . , Nem kaptam levegőt. Ki kellett menjek a levegőre. És meg-néztem az órát.
FÓHADNAGY És mit kiabált?
ÖREG Hol vagy, te lator, hogy nyúzzalak meg? FÓHADNAGY Azt is mondta, hogy nyúzzalak meg? ÖREG És még sok egyebet.
FÓHADNAGY Mit?
ÖREG Tolvaj, rabló, apagyilkos ... Effélét.
FÓHADNAGY És hol kiabálta ezt?
ÖREG Mondom, hogy a házamtól vagy száz méterre az építőtelepen. Lehet, hogy száz méter sincs. FÓHADNAGY *(az emberekhez fordul)* Hallott valaki valamit?

Az emberek egymásra néznek. Senki sem felel. Mindenki a másiktól várja, hogy szóljon

(Éjjeliórhöz) Maga sem hallotta?
ÉJJELEŐR Mikor volt ez?
FÓHADNAGY Egy óraker, éjfél után.
ÉJJELEŐR Én akkor a telep túlsó felében vagyok. Tizenkettőkor indulok az irodáktól, megkerülöm az egész telepet, és olyan két óra táján érek vissza ismét.
FÓHADNAGY Tehát nem hallott semmit?
ÉJJELEŐR Különben éjjel is van műszak, százféle gép működik!
MÉSZÁROS Akkor minek kell éjjeliőr, ha dolgoznak?
FÓHADNAGY Mást nem hallott?
ÖREG *(lehajtja a fejét. Mintha restellené)* De hallottam.
FÓHADNAGY Mit hallott?
ÖREG Veszekedést.
FÓHADNAGY Ki veszekedett kivel?
ÖREG Ha nem mész haza, megjáród!
FÓHADNAGY Ezt ki mondta?
ÖREG A másik. Ha nem mész haza, hívom a rendőrséget! Te ide azért jöttél, mert lopni akarsz. Fel-jelentelek!
FÓHADNAGY És erre Nemes?
ÖREG Mit lophatnék, hiszen te már mindent elloptál!
FÓHADNAGY A másik hangot nem ismerte fel? ÖREG *(kivár)* De igen.
FÓHADNAGY Ki volt az?
ÖREG *(lehajtott fejjel hallgat. Még inkább valamit vár)*
FÓHADNAGY Nem akarja mások előtt mondani?
ÖREG Jobban szeretném, ha az illető maga vallaná be.
FÓHADNAGY *(hirtelen az Éjjeliórhöz)* Maga volt az?
ÉJJELEŐR *(lázasan)* Nekem tanúim vannak! Legalább száz munkás tanúsítja, hogy én abban az időben a temető mellett voltam, a mesterséges tónál, ahol az este felborult egy cementet szállító teherautó. Vigyáznom kellett, nehogy a lakosság széthordja a cementet. Tanúm van rá! Száz tanúm van, ha kell!
FÓHADNAGY *(az öreghez)* Azt mondta, hogy látott is valamit.

ÖREG Igen, két verekedő alakot.
FÓHADNAGY Ugyanazok voltak, akik az elején veszekedtek?
ÖREG Ugyanazok.
FÓHADNAGY És felismerte őket?
ÖREG Fel.
FÓHADNAGY Az egyik tehát Nemes volt.
ÖREG Az az egyik.
ÉJJJELIÓR *(idegesen felröhög)* Ezt az egészet nem álmodta, öreg?
ÖREG Nem.
ÉJJJELIÓR Éjjel egykor látta maga ezt a verekedést? ÖREG A verekedés később volt.
FÓHADNAGY Mikor később?
ÖREG Fél órával később.
ÉJJJELIÓR És akkor világhosság volt?
ÖREG Nem volt világhosság.
ÉJJJELIÓR Azért mondom, hogy álmodta!
ÖREG *(lehajtja a fejét)*
ÖRMESTER Állítsam elő az utcaseprőt? Azt mondta, hogy ő verekedett Nemessel.
FÓHADNAGY *(Öreghez)* Ismeri ezt az utcaseprőt? ÖREG Huruba Janit? Ki nem ismeri?
FÓHADNAGY Ó volt?
ÖREG *(határozottan)* Nem.
ÉJJJELIÓR Hogy az Istenbe van ez is: egyik bevallja, de nem ő volt. Én a környéken se tartózkodom, de-mégis én vagyok. És mindezt azért, mert a vénember hisz az Istenben! Hogy van ez, kérem? Tudomásom szerint ma ateizmus van! Mégis annak hisznek, aki az Istenre hivatkozik?
FÓHADNAGY *(szembefordul vele)* Tehát maga az a másik!
MÉSZÁROS *(izgatottan)* Elszólta magát!
ÉJJJELIÓR *(rákiált Mészárosra)* Mit jár a szája?! Tör-vényre adom!
ASSZONY Abbiza el!
ÉJJJELIÓR Hát mindenki ellenem van?
HOSSZÚ Az igazság mellett van, kérem! FÓHADNAGY Magát itt senki nem gyanúsította. ÉJJJELIÓR Én úgy értettem ...
FÓHADNAGY Igen, beleesett a saját csapdájába. ÉJJJELIÓR Nem estem semmi csapdába! Mindent tagadok!

Az emberek zúgni kezdenek, mindenki összevissza be-szél

GYILKOS Most már késő!
MÉSZÁROS Kámpec doloresz!
HOSSZÚ A helyzetét súlyosbítja, kérem!
ASSZONY Micsoda pofátlan!
FÓHADNAGY *(felkiált)* Csend legyen! *(Axi Öreghez)*
Na, most már mondja el, hogy ki volt az a másik. ÖREG *(az Éjjeliórra mutat)* Ez az illető. FÓHADNAGY És a sötétel hogy állunk?
ÖLEG Miféle sötét? A természetben sötét van, de a telep ki van világítva! Hát ő maga mondta, hogy dolgoztak. Sötétben hogy dolgozzanak?

Utcabeliek mind egyszerre

MÉSZÁROS Az anyja köcsögét! Ez megtette! Bátor ember!
HOSSZÚ Micsoda széken, szervezett munkás létére!
ASSZONY A szerelem! A szerelem!
BETEG *(távolról)* Gyere haza, Jusztina!
GYILKOS *(Főhadnagyknak)* Valamit mondani akar... Valamit mondani akar!
ÖRMESTER *(belefúj a sípjába)* Mi ez a bolondokháza, emberek!
GYILKOS *(Főhadnagy felé, szinte könyörögve)* Mondani akar valamit!
FÓHADNAGY *(Éjjeliórhöz)* Mit akar?
ÉJJJELIÓR Csak egy kérésem van.
FÓHADNAGY Kérés? Milyen kérés?
ÉJJJELIÓR Egy kérés ... Ha az teljesül, fel is akaszt-hatnak.
FÓHADNAGY Ott még nem tartunk.
GYILKOS *(biztatja)* Mondja, ember, hogy mit kér!
FÓHADNAGY Na halljuk.

ÉJJJELIÓR Kérem, hívják ide Ilonkát.

Hirtelen felcsattanó gunyoros mizserelés az utcabeliek csoportjában

ASSZONY El akar tőle búcsúzni!
MÉSZÁROS Szép gesztus! Kell hagyni!
HOSSZÚ Csókolózni is fognak?
GYILKOS *(készségesen)* Menjek utána, főhadnagy úr?
FÓHADNAGY Csend legyen! Ki az az Ilonka? GYILKOS Az özvegy, főhadnagy úr.
FÓHADNAGY *(csodálkozik, de legalábbis úgy tesz)* Nemesné? Mit akar Nemesnétől?
ÉJJJELIÓR Kérdezni valamit.
ASSZONY *(gunyorosan, énekelve)* Nemesné, jöjjön, mert hívják!
BETEG *(aki közben egyre közelebb jön)* Hiszen nem beszélünk vele, Jusztina!
GYILKOS *(meg se várja a jóváhagyást, eliramodik, nemsokára karjánál fogva vezeti az özvegyet)* ASSZONY Ki beszél vele? Én magamban beszélek! ÖREG Én el is kéne menjek.
FÓHADNAGY Maradjon ... Még szükség lehet magára.
ÖREG Ez már nem az én beteg szívemnek való. GYILKOS Itt vagyunk ... Ilonka ... Vagyis Nemesné. FELESÉG *(zavartan)* Mért hívtak?
FÓHADNAGY Itt valamit kérdezni akarnak magától.
FELESÉG Még át se tudtam öltözni ... Nem volt még időm.
ÉJJJELIÓR *(bensőséges, szinte érzelmes hangon)* Én akarok kérdezni magától valamit, Ilonka.
FELESÉG De szomszéd ... de különben csak tessék.
ÉJJJELIÓR Mért nem szólít nevemen, Ilonka? Mért így, hogy szomszéd?
FELESÉG *(Főhadnagyhoz)* Kérem, nekem annyi dolgom van.
FÓHADNAGY *(Éjjeliórhöz)* Kérdezzen, uram! Nem azt akart?
FELESÉG *(Főhadnagyhoz)* Mit akar kérdezni? Hát mit tudok én?
MÉSZÁROS *(a csendben, gunyorosan, elváltoztatott hangon)* Azt, hogy szeretsz?

Kuncogás

FÓHADNAGY *(nem tudja elfojtani a nevetését)* Csend! *(Aztán komolyra fordítja)* Végül is emberéletről van szó! Gyilkosságról. Ezen mulatnak olyan jól? *(Éjjeli-órhöz)* Kérdezzen, uram, mire vár?!
ÉJJJELIÓR *(szuggesztíven nézi, hangja érzelmes)* Most már nem kell titkolóznunk, Ilonka.
FELESÉG *(kínosan érintik a szavak)* Miről beszél? ÉJJJELIÓR Ne törődjön ezekkel! *(Axi utcabeliek felé int a fejével)* El fogom venni feleségül. Ezt itt mondom mindenki előtt.
FELESÉG *(idegesen)* Maga meg van zavarodva! ÉJJJELIÓR Ne düljön be a közhangulatnak! A szabadságom a kezében van!
FELESÉG *(elutasító)* Nekem el kell temetnem az uramat.
ÉJJJELIÓR *(egyre kétségbeesettebb)* És az jó lesz, ha engem bezárnak?
FELESÉG Én záratom be?
ÉJJJELIÓR Maga! Félelemből.
FELESÉG Főhadnagy úr, nekem dolgom van. ÉJJJELIÓR *(szinte sírva)* Valaki meglátott, amikor az este bementem magához!
FELESÉG Ez félrebeszél! Én elmegyek.
FÓHADNAGY *(feleséghez)* Maradjon! *(Éjjeliórhöz)* Mondja tovább.
ÉJJJELIÓR Ilonka, nem érti meg, hogy itt a kettőnk életéről van szó!
FÓHADNAGY Tehát az éjjel Nemesnénél volt?
FELESÉG *(sír)* Gazember! Hazudik!
FÓHADNAGY Folytassa.
ÉJJJELIÓR Valaki meglátott, aki aztán értesítette Nemest. Ezért tört rám a telepen.
MÉSZÁROS Tehát az Öreg nem hazudott!
FÓHADNAGY Tehát mégis verekedtek ...
ÉJJJELIÓR Igen, de nem én ütöttem meg.

FÓHADNAGY Hanem ki?
ÉJJELIÓR Ezt akarom megtudni éppen Ilonkától.

Mindlocetten Nemesné felé fordulnak

FELESÉG *(döbbenten)* Tölem?
ÉJJELIÓR Az életemről van szó! Én nem vagyok gyilkos!
FELESÉG Ez az ember nem normális!
ÉJJELIÓR Egyszer azt mondta, hogy más férfi is akar udvarolni magának ...
FELESÉG *(tenyerébe temeti az arcát. Sír)*
ÉJJELIÓR Mondja meg, ki az! Itt mondja meg a ne-vét!
FELESÉG *(tovább sír)*
FÓHADNAGY *(rászól)* Mit akar a másikkal?
ÉJJELIÓR Az a gyilkos.

FÓHADNAGY *(nem érti)* Ki?
ÉJJELIÓR A másik udvarló! Száz százalék! Tessék ide figyelni: rám küldte Nemes. Láttam, hogy bakalódunk, aztán megvárta, míg beérkezik ebbe a sötét utcába, és fejbe verte! Ez a napnál világosabb. Azt is tudom, ki a cinkosa!

FÓHADNAGY Ki?
ÉJJELIÓR Huruba, az utcaseprő, aki végig ott volt Nemesel, s mindent látott. És aki még hergelte is Nemeset.
ORMESTER Ez a rongy részeg alak?

ÉJJELIÓR Mindenhol azt mondta, hogy Ilonka elígerezett hozzá feleségnek. A nyomorult! FÓHADNAGY *(Feleséghez)* Válaszoljon az éjjeliőr kérdésére.

FELESÉG *(kiborul, ordít)* Hagyjanak nekem békét! Az uramat agyonütik! A becsületemet bemocskolják! Mit akarnak még tőlem? ! *(Elrohan)*

ÉJJELIÓR *(utána kiált)* De ki ütötte agyon? Nem én ütöttem agyon!

HOSSZÚ Ezt a rendőrség majd kinyomozza.

A két rendőr feléje fordul, nézik, ez gúnyolódik?

ASSZONY *(Feleséget utánozza)* És a becsületét ki mocskolta be?

MÉSZÁROS *(harsányan)* A gyilkos marad, a többi menjen haza!

GYILKOS Itt most már mindenki gyanús ... FÓHADNAGY *(egészen komolyan)* Tudja, mit mondok

Ormester? Kérjen egy mikrobuszt, és bekísérjük az egész társaságot.

ORMESTER Hát megérdemelnék, milyen dicstelenül szerepeltek.

MÉSZÁROS Jó ember az Örmester úr.

ORMESTER *(Utcaseprőhöz, aki közben felbukkan)* Itt a koronatanú! Jöjjön csak, jöjjön, maga jómadár! Mik derülnek ki magáról!

UTCASEPRŐ Mondtam, hogy most már nem vállalom.

FÓHADNAGY *(szigorúan)* Na, álljon csak be ide a sorba!

ASSZONY Ezek komolyan gondolják?

Zúgás támad az utcabeliek között

Ez nem járja!

Ez disznóság!

Mi nem vagyunk hibásak!

Reklamálni fogunk a parancsnokságon!

Ormester a sípjába fúj

ORMESTER Csend! *(Maga elé emeli a nyakában csüngő rádiótelefon)* Igen, Rusu örmester a Sikátorból, vétel ... Igenis, tessék mondani ...

FÓHADNAGY A boncolási eredmény?

ORMESTER *(bólint)*

FÓHADNAGY Na végre!

ORMESTER *(döbbenet)* Hogy tetszik mondani?

FÓHADNAGY Hívják ide Nemesné.

Valaki elszalad, s nemsokára jön az özvegygel

ORMESTER *(elváltozott hangon)* Megértettem ... Igen, mindent értek. Vége.

FÓHADNAGY *(az elképedt örmester láttán várakozással)* Mit mondtak?

ORMESTER Hogy megállapították a halál okát.

FÓHADNAGY Nos?

ORMESTER A halántékon az ütés az eséstől volt.

ÉJJELIÓR Hála Istennek!

FÓHADNAGY *(odaszól neki)* Ez még nem jelent semmit.

(Örmesterhez) Tovább ...

ORMESTER Tehát az ütést a halál beállta után kapta.

FÓHADNAGY *(türelmetlen)* És mi a halál oka? ORMESTER *(az itélethirdetés hangján mindenkinek)*

Nemes János halálát szívinfarktus okozta!

Döbbenet csend

A testen erőszak nyomai nem látszanak. FÓHADNAGY *(fakó hangon)* Jó játék! Eredményesen nyomoztunk!
ÉJJELIÓR *(Örmesterhez megy, s nyújtja a megbilincselte kezét)* Vegye le! Hála Istennek, ez tisztázódott. HOSSZÚ Jó, hogy ezt is az Isten csinálta!

GYILKOS Az a fontos, hogy tisztázódott. *(Fő hadnagyhoz)* Szabadok vagyunk? Nincs semmi bűnünk ...

FÓHADNAGY Hát, ha annak érzik magukat. ASSZONY Milyen bűnünk lehetett volna?

ÓREG *(Főhadnagyhoz, védekezőleg)* Amit én mondtam, az mind igaz volt!

FÓHADNAGY Tudja, mi a baj? Hogy itt mindenki igazat mondott!

BETEG A félelem! A félelem... Ez eszi meg az embert.

MÉSZÁROS *(Utcaseprőhöz)* Könnyű magának, s nehéz a becsületes gyilkosnak.

FELESÉG Szegény jó uram... Hát a szíved vitt el ...

Lassan mindenki kimegy a színpadról. Csak két rendőr marad ott. Nem is tudják hirtelenében, mit csináljanak. Olyan hirtelen volt a fordulat

ORMESTER *(halkan)* Azért gyilkosság volt itt.

FÓHADNAGY *(fáradtan)* Most már maga kezdi?

ORMESTER Nem kezdem, végzem.

FÓHADNAGY Hát épp ideje.

ORMESTER Többet nem fog velem csüfolódnia a múltam miatt.

FÓHADNAGY Ezt mire érti?

ORMESTER Ezt arra, hogy valakik, valamikor, vala-hogyan megölték az ifjúságomat.

Függöny